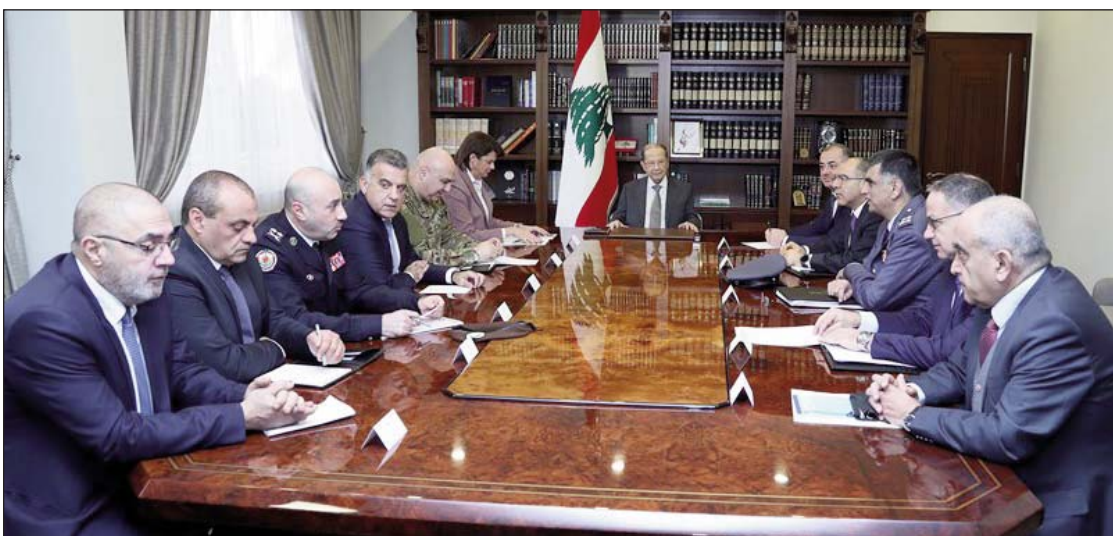

ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ՝ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՌՆԻ ԳԼԽԱՌՐՈՒԹԵԱՄԲ

Հանրապետության նախագահ գոր. Միշել Անու երկն՝ 20 յունուարի կեսօրին, Պապատայի պալատին մէջ հրաւիրեց ապահովական ժողովի մը, որուն մասնակցեցան պաշտպանութեան նախարարի պաշտօնակատար Էլիաս Պու Սաապ, Ներքին գործոց նախարարի պաշտօնակատար Ռայա Հասան, լիբանանեան բանակի հրամանատար գոր. ժոզեֆ Անու, Ներքին ապահովութեան ուժերու ընդհանուր տնօրէն հազարապետ-գորավար Ռմատ Օսման, Ընդհանուր ապահովութեան ընդհանուր տնօրէն հազարապետ-գորավար Ապպաս Իպրահիմ, Պետական անվտանգութեան ուժերու ընդհանուր տնօրէն հազարապետ-գորավար Թոնի Սալիպա, բանակի գաղտնի սպասարկութեան տնօրէն գնդապետ-գորավար Անթուան Մանսուր, ընդհանուր դատախազի տեղակալը, Ներքին ապահովութեան ուժերու տեղեկահաւաքի բաժանմունքի պետ գնդապետ-գորավար Խալետ Համմուտ, Ներքին ապահովութեան ուժերու տեղեկահաւաքի գրասենեակի նախագահ գնդապետ-գորավար Միհաի Սաուալա: Նիստին ներկայ գտնուեցան նաեւ հանրապետութեան նախագահութեան ընդհանուր տնօրէն Անթուան Շուքէր եւ հանրապետութեան նախագահի գինուորական խորհրդատու գնդապետ-գորավար Փոլ Մաթար:

Ժողովին ընթացքին նախագահ Անու դրուստեց այն ջանքերը, որոնք ի գործ դրուեցան գինուորական եւ ապահովական ուժերուն կողմէ՝ Պէրյուքի եւ լիբանանեան տարբեր շրջաններուն մէջ խախտող շարքա՝ արձանագրուած դէպքերուն ընթացքին: Ան կոչ ուղղեց՝ խաղաղ ցուցարարներուն եւ խռովութիւն յառաջանող տարրերուն միջեւ տարբերակում ընելու:

Այա ժողովականները հետեւեցան ապահովական կառոյցներու պետերուն կողմէ՝ պատրաստուած մանրամասն տեղեկագիրներուն՝ լիբանանեան ապահովական ընդհանուր կացութեան եւ այն գործողութիւններուն մասին, որոնք որդեգրուեցան՝ դէմ ընելու համար ցուցարարներուն մէջ յայտնուող եւ խափանարարութիւններ ընդունելուն, որոնք տարբեր խմբակներու անդամ ըլլալն ալ արդէն ճշդուեցաւ:

Քննարկումներն ետք որոշուեցաւ անհրաժեշտ քայլերու ձեռնարկել, որպէսզի կարելի ըլլայ պաշտպանել խաղաղ ցուցարարները, արգիլել սեփական եւ պետական կառոյցներու քանդումն ու անոնց վրայ յարձակումները, դատական կառոյցներուն հետ գործակցաբար անհրաժեշտ տնօրինել այն խմբակներուն հաշուոյն, որոնք խափանարարութիւններու եւ խռովութիւններու կը դիմեն: Որոշուեցաւ նաեւ աւելի սերտ համագործակցութիւն ստեղծել ապահովական եւ գինուորական կառոյցներուն միջեւ, որպէսզի կարելի ըլլայ գետնի վրայ լաւագոյնս գործադրել այն որոշումները, որոնք տրուեցան ժողովին ընթացքին:

Նախագահ գոր. Անու Պապատայի պալատին մէջ ընդունեց նաեւ Լիբանանի մէջ Ռուսիոյ դեսպան Ալեքսանտր Չասիփիքնը, որուն հետ քննարկեց տեղական, շրջանային եւ միջազգային իրադարձութիւններ:

Դեսպան Չասիփիքնի հանդիպումէն ետք դիտել տուաւ, որ ծանօթացած է նախագահին տեսակետին ու կեցուածքին՝ Միջին Արեւելքի եւ տարբեր երկիրներու մէջ տեղի ունեցող զարգացումներուն առնչութեամբ: «Նախագահ Անուին փոխանցեցի նաեւ Ռուսիոյ իշխանութիւններուն փափաքը՝ Լիբանանի մէջ կացութիւնը բարելաւուած տեսնելու, եւ հաստատեցի, որ Ռուսիա զօրակից է Լիբանանին եւ անոր բարեկամ ժողովուրդին, ինչպէս նաեւ լիբանանեան պետութեան, յատկապէս ներկայի շատ դժուար կացութեան մէջ», դիտել տուաւ դեսպանը:

Քննարկումի նիւթ եղան նաեւ երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները եւ անոնց միջեւ գործակցութիւնը, յատկապէս սուրիացի տեղահանուածներու տունդարձին առնչութեամբ, մանաւանդ որ Ռուսիա եւս կը զօրակցի այդ տունդարձին:

ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ ՏԻՆՔԻ ԵՒ ՊԱԼԸՔՃԸՒ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՎ ԳԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԾ Է

Պոլսոյ հայոց պատրիարքարանը յայտարարութիւն հրապարակած է՝ անդրադառնալով Թուրքիոյ մէջ սպանուած գինուոր Սեւակ Պալքեճի եւ Հրանդ Տիքի գործերով դատավարութիւններուն մասին: Այս մասին կը հաղորդէ «Ակօս»-ը:

Պատրիարքարանը իր գոհունակութիւնը յայտնած է Սեւակ Պալքեճի գործով կայացած դատավճիռին առնչութեամբ՝ միեւնոյն ատեն նշելով, որ Տիքի սպանութեան գործին մէջ արդարութեան փնտռութիւնները կը շարունակեն մնալ ապարդիւն:

«2011 թուականի ապրիլի 24-ին գինուորական ծառայութեան ժամանակ դաժանաբար սպաննուած Սեւակ Պալքեճի գործով կայացած դատավճիռը մասամբ յազգեցուցած է մեր արդարութեան ծայրաւը: Հակառակ անոր որ դատավճիռը ի վիճակի չէ ետ բերել Սեւակը, այնուամենայնիւ, յանցանքի արձանագրումն ու յանցագործին արժանի պատիժ տալը յուսարող են մեր երկրի արդարա-

դատութեան համակարգին համար:

(«...») Արդիւնքը կարեւոր է այնքանով, որ Թուրքիոյ մէջ այն անձերը կամ խումբերը, որոնք ցեղապաշտութեան հողի վրայ սպանութիւններ կը գործեն՝ կարծելով, թէ անպատիժ պիտի մնան, այժմ պիտի փոխեն իրենց կարծիքը:

(«...») Յոյս փայլափայլելով, որ Հրանդ Տիքի սպանութեան գործով նոյնպէս նման դատավճիռ պէտք է կայացուի, անոր սպանութեան 13-րդ տարեկիցին առիթով անգամ մը եւս կը բարձրացնենք մեր արդարութեան պահանջը:

«Համոզում ունիք, որ արդէն ժամանակն է, որ ամբողջ աշխարհի առջեւ տեղի ունեցող այս արդարութեան փնտռութիւնը արդարադատութիւնը արդարադատութիւն չէ: Յոյս կը յայտնեք, որ դատավարութեան ընթացքին կայացուելիք վճիռը իրարարութեան առիթ պիտի ըլլայ Թուրքիոյ արդարադատութեան համար», գրուած է յայտարարութեան մէջ:

ԹՐԱՓ. «ՄՈՍԿՈՎԱՅԻ ԵՒ ՓԵՔԻՒՆ ԴԵՏ ԼԱՒ ԶԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԸ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԱԳԵՐՈՒՄ ԶԵՆՏՈՒ Է»

Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփ վստահ է, որ Ուաշինկթընի ձեռնտու է Մոսկուայի եւ Փեքինի հետ լաւ յարաբերութիւններ պահպանելը, սակայն կարելի չէ այլ երկիրներուն արտօնել Միացեալ Նահանգները իրենց շահերուն համար օգտագործել: Այս մասին կը հաղորդէ ԹԱՄՍ լրատու գործակալութիւնը՝ յիշում կատարելով Թրամփի՝ Թեքսաս Նահանգին մէջ Միացեալ Նահանգներու գիւղատնտեսական ոլորտի ներկայացուցիչներուն հետ հանդիպումի ժամանակ արտասանած խօսքին:

«Զինատանի հետ լաւ յարաբերութիւններ ունենալը լաւ է, լաւ է նաեւ Ռուսիոյ եւ այլ երկիրներու պարագային: Սակայն մենք չենք ուզեր, որ մեզ օգտագործեն իրենց շահերուն համար», նշած է Միացեալ Նահանգներու նախագահը:

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Սերկէյ Լաւրով ղեկնեմբեր 2019-ին Ուաշինկթըն կատարած աշխատանքային այցելութիւնը ամփոփելով յայտարարած էր, որ Թրամփ կը գիտակցի Ռուսիոյ հետ լաւ յարաբերութիւններու օգուտներուն, սակայն Միացեալ Նահանգներու մէջ կան ուժեր, որոնք չեն կիսեր այս տեսակետը եւ կը խանգարեն երկու պետութիւններուն միջեւ կապերու հաստատումը:

«ԼԻՊԻՈՅ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԿԵԱՏԱՄԲ ԷՐՏՈՂԱՆԻ ԱՐԴԻՒՆԱԷՏ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐԳԻԱՆ ՎԵՐԱԾԵՅ ՏԱԳՆԱՊԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԱՐԱԿԻՅՆԵՐԷՆ ՄԵԿՈՒՆ»

Կ'ԸՍԵ ԲԱԸԸՆ

Թուրքիոյ նախագահի բանբեր Իպրահիմ Զալըն «Թուրքիոյ» ընկերային ցանցի վրայ գրառում մը կատարելով յայտարարեց, որ Պերլինի մէջ Լիպիոյ հարցով կիրակի օր տեղի ունեցած խորհրդածողովը Լիպիոյ մէջ գինուորական տագնապի դադրեցման ու քաղաքական լուծման կարելիութիւն կու տայ:

«Պերլինի վեհածողովը լաւ կարելիութիւն է Լիպիոյ մէջ

Շար.ը՝ էջ 10

ԸՍՏ «ՌԻԱ ՆՈՎՈՍՏԻ»-Ի

ՀԱՖԹԱՐ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԵՋ ՄԵՐԺԱԾ Է ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ՉԻՆԱԴԱԴԱՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՍՈՁԱՅՆԱԳԻՐԸ

Լիպիոյ ազգային բանակի հրամանատար գոր. Խալիֆա Հաֆթար Պերլինի խորհրդածողովի ընթացքին մերժած է գինադադարի մասին համաձայնագիրը ստորագրել: Այս մասին ռուսական «ՌԻԱ Նովոսթի» լրատու գործակալութեան յայտնած է Մոսկուայի մէջ գտնուող դիւանագիտական աղբիւր մը:

«Տարօրինակ կեցուածք ունէր. անշատեց հեռաձայնը, կապը չէր վերականգնել, ոչ ոքի նախագգուշացնելով՝ հեռացաւ», յայտնած է աղբիւրը:

Լիպիոյ մէջ իրավիճակի կայունացման նուիրում միջազգային խորհրդածողովը տեղի ունեցաւ կիրակի օր Պերլինի մէջ՝ մասնակցութեամբ Ռուսիոյ, Գերմանիոյ, Բրիտանիոյ, Թուրքիոյ, Եգիպտոսի ղեկավարներուն, ինչպէս նաեւ ՄԱԿ-ի ընդհանուր քարտուղարին, Եւրոպական յանձնաժողովի նախագահին եւ այլ միջազգային կառոյցներու ներկայացուցիչներուն: Խորհրդածողովի աւարտին մասնակիցները համաձայնութիւն գոյացուցին փաստաթուղթի մը շուրջ, որ պէտք է Լիպիոյ մէջ շարք մը խնդիրներ լուծել:

Յիշեցնենք, որ Հաֆթար չէր ստորագրած նաեւ 13 յունուարին Մոսկուայի մէջ լիպիական կողմերուն միջեւ բանակցութիւններէն բխած փաստաթուղթը, որուն հիմամբ կողմերը առանց նախապայմանի յանձնառու կը դառնան գինադադարի հաստատման եւ գինուորական յանձնախումբ մը կը կազմեն՝ ճշդելու համար հաղորդակցութեան գիծն ու հսկելու համար գինադադարին:

31 ՄԱՐՏԻՆ ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՆ ԱՐՑԱԽԻ ՀՆԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ղեկավարուելով Արցախի Հանրապետութեան Սահմանադրութեան եւ ընտրական օրենսգիրքի շարք մը դրոյթներով՝ Արցախի Հանրապետութեան նախագահի եւ Ազգային ժողովի հերթական ընտրութիւններու օր յայտարարուած է 31 մարտ 2020-ը:

Այս մասին կը տեղեկացնէ Արցախի Հանրապետութեան Կեդրոնական ընտրական յանձնախումբը:

«Արցախի Հանրապետութեան Սահմանադրութեան 89-րդ յօդուածի Ա. մասին համաձայն, հանրապետութեան նախագահի հերթական ընտրութիւնը տեղի կ'ունենայ հանրապետութեան նախագահի լիազօրութիւններու աւարտէն 50 օր առաջ:

Շար.ը՝ էջ 2

30 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ ԱԶՐՊԵՅՃԱՆԻ ՄԵՋ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄԸ Է ԹՈՒՐԵՒՈՅ ՍԿԱՍԾ ՀԱՅՈՑ ԶԵՂԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

20 յունուարին Արցախի Հանրապետութեան Ազգային ժողովին մէջ կազմակերպուած է քննարկում՝ նուիրուած Պաքուի հայ բնակչութեան զանգուածային ջարդերու 30-րդ տարեկիցին: Քննարկումին կը մասնակցէին Արցախի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի նախագահ Աշոտ Ղուկեան, Արցախի Հանրապետութեան արտաքին գործոց նախարարի տեղակալ Արմինէ Ալեքսանեան, պատգամաւորներ, Գաղթականներու միութեան անդամներ, Պաքուի

Շար.ը՝ էջ 2

ՎԵՐՋ ՏՈՒԷՔ ԱՅՍ ՉԱԻԵՇՏԻՆ, ԿԱԶՄԵՅԷՔ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անցնող օրերու դէպքերուն թաւալելու ընթացքը կը մղէ լիբանանցի քաղաքացին դուրս գալու տրամաբանութեան, իրատեսութեան եւ ողջմտութեան ամեն «կապանք»-է եւ բարձրադարակ գոռալու՝

«Ա՛լ կը քաւէ, վերջ տուէք այս խեղկատակութեան»:

Իրաւամբ, երկրին մէջ փտածութիւնը, օրինազանցութիւնը, պետական գանձի իւրացումը, դրամատիրական դասակարգի բարբարոս շահագործումը, քաղաքացիի հացին ուտակոխումը ստեղծած էին այնպիսի շնչահեղձ մթնոլորտ, որ երբ եկաւ հոկտեմբեր 17-ի ժողովրդային ցասումը եւ աւելի ուշ կառավարութեան հրաժարականը, լիբանանցին յոյսի շունչ քաշեց ու ակնկալեց տասնամեակներու վրայ երկարած տառապանքի լուծման նախանշաններ տեսնել:

Դժբախտաբար, յոյսը արագօրէն յօսք ցնդեցաւ:

Ժողովրդային պոռթկումի անկեղծ պահանջատրերը դէմ յանդիման գտնուեցան քաղաքականութեան թափանցումը տարրերու, քաղաքական ուժեր շահագործեցին ցոյցերը, համայնքային մտածողութիւնը վերադարձաւ, փողոց ընդդէմ փողոցի խաղը վերսկսաւ, միջադաշին եւ պատերազմը յիշեցնող բախումներ կամ անցարգելներ արձանագրուեցան, օտար սպասարկութիւններ (ներառեալ թրքական) տեղական «յաճախորդներ» գործի լծեցին, ու նենգափոխուեցաւ արդար պահանջներով հրապարակ եկած ցասումի խաղաղ եւ քաղաքակրթուած արտայայտութիւնը:

Լիբանանեան թղթոսկիի արժեզրկումը, դրամատուներու շահամուկական դիտարկութիւնն ու քաղաքացիին ճակտի արդար քրտինքին արգասիքը պատանդ վերցնելու գործընթացը, եւ դեմ՝ քաղաքական դէմքերու կոշտ, անտեղի, թունաւոր, զիրար փոքրացնող ու քանդիչ արտայայտութիւնները ստեղծեցին դէպի անթոյութիւն եւ սով երթալու դիտարկեալ խուճապ:

Իսկ երկրի քաղաքական ու տնտեսաշինարարական վերնախաւը շարունակեց եւ դժբախտաբար կը շարունակէ ականջ եւ աչք փակելու իր գործելաձեւը՝ պահելու համար իր առանձնաշնորհումները, քաղաքական առաւելութիւններն ու նիւթական շահերը:

Կասկածելի շարժումներ, պետական կարգ մը հաստատութիւններու վրայ յարձակումներ, խափանարարական արարքներ, խուլիկանութիւն, աւազակութիւն եւ գողութիւն, երկրի ապահովութեան հսկող ուժերուն դէմ յարձակումներ, համեմուած՝ լրատուական մարզի կարգ մը շրջանակներու նպատակաւորողութեան, բայց ոչ անպայման զգաւոր կարծիք կոչուող իրաւունքի պահպանման փրոյն եղող թիր տեղեկարշաւ, եղան անպակաս, առանց անոնց ալ կոտորացող եւ արհուսացած քաղաքացիին հանապազօրեայ «հաց»:

Ամբոխները խելագարած...

Երկիրը ամբողջ պատանդ՝ քաղաքական խուլթայի մը...

Բայց կարելի չէ մոռնալ, որ երբ տաճարը փուլ գալ, բոլորս կը մնանք անոր փլատակներուն տակ:

Չգաստութեան ժամանակն է: Արդէն ուշ ալ է:

Վերջ պէտք է տրուի այս խեղկատակութեան:

Նախարար մը աւելի, նախարարութիւն մը պակաս, համայնքային իրաւունք մը աւելի կամ պակաս, քաղաքական ղեկավարի մը արժանապատուութիւն կամ կրօնաւորի մը նոր քարոզ կամ պատգամ այլեւս արժեք չունին:

Կազմեցէ՛ք կառավարութիւնը:

Լսեցէ՛ք ժողովուրդը:

Կազմեցէ՛ք կառավարութիւնը եւ սկի՛զբ դրէք բարեկարգումներուն:

Վերջ տուէք այս գաւէշտին:

Դադրեցուցէ՛ք արհուսանողութիւնը:

Յ. ԲԱԳԲԱՏՈՒՆԻ

ՍԼԵՅՄԱՆ ՖՐԵՆՏԻԷԻ ԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՏԻԱՊԻ ՄԻՋԵԻ ՀԱՆՐԱՊԻՈՒՄ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ

Կառավարության կազմութեան ճիգերը կը շարունակուին վարչապետ Հասսան Տիապի կողմէ, որ երբէկ հանդիպում ունեցաւ Մարատա հոսանքի ղեկավար Սլեյման Ֆրենտիէի, Եւեմուտքի Նախարարի պաշտօնակատար Ալի Հասան Խալիլի եւ Հըզպալլայի ընդհանուր քարտուղար սէյիտ Հասան Նարալլայի քաղաքական հարցերու օգնական Հաժ Հիւսէյն Խալիլի հետ:

Հանդիպումէն ետք լրատումի ջոցներու կողմէ տարբեր լուրեր տարածուեցան, սակայն բոլորն ալ տեղեկացուցին, որ տեսակցութեան հիմնական նպատակը կառավարութեան անդամներուն թիւը 18-էն 20-ի բարձրացնելն էր, որուն շուրջ վերջնական համաձայնութեան կամ անհամաձայնութեան մասին պաշտօնական յայտարարութիւններ չկատարուեցան:

Ըստ «Լեպանոն ֆայլզ»-ի, տարբեր գաղափարներ ու տեսակետներ արտայայտուեցան, վարչապետ Տիապ ներկայացուց իր մտածումները, սակայն ո՛չ դրական, ո՛չ ալ ժխտական կեցուածք զրոյտող թիւի բարձրացման մասին: Ան խոստացաւ յաւելեալ կապեր հաստատել ու աշխատանք տանիլ՝ յառաջիկայ ժամերուն ընթացքին վերջնական կեցուածքի մը մասին յայտարարելու նպատակով: Կայքին համաձայն, այսօր կէսօրին Սլեյման Ֆրենտիէ պիտի տայ մամլոյ ասուլիս մը, որուն շեշտադրումն ու տրամադրութիւնը դրական պիտի ըլլայ եւ պիտի հաստատէ իրենց պատրաստակամութիւնը՝ կառավարութեան կազմութիւնը դիւրացնելու:

Միւս կողմէ, «Էմ. թի. Վի.» պատկերասփիւռի կայանը տեղեկացուց, որ վարչապետ Տիապ համաձայն եղած է Նախարարներու թիւի բարձրացման, բայց եւ այնպէս դիտել տուած է, որ 20 Նախարարներով կառավարութեան պարագային կազմութիւնը աւելի պիտի բարդանայ, որովհետեւ տիրոգի եւ կաթողիկէ երկու Նախարարներու հարց պիտի ծագի: Աղբիւրը հաղորդեց, որ Սլեյման Ֆրենտիէ մօտ երբեք նկատելի չէ եղած Մարատա հոսանքի՝ կառավարութեան մաս կազմելու տրամադրութիւն:

«Էմ. թի. Վի.»-ի համաձայն, հանդիպումին ընթացքին քննարկումի նիւթ եղած է Նաեւ փոխվարչապետի պարագան, որուն համար կան Ամալ Հատատատի եւ Փեթրա Խուրիի անունները: Վարչապետ Տիապ Ֆրենտիէին յստակացուցած է Նաեւ, որ այն հաշիւները, որոնց համաձայն, Ազգային ազատ հոսանքը, հանրապետութեան Նախագահին հետ տիրացած է կառավարութեան որոշումները արգելակող երկու երրորդին, անճիշդ են, Նաեւ սխալ է դէսպան Նասիֆ Հըքթիին Ազգային ազատ հոսանքին բաժինէն նկատելը, որովհետեւ վարչապետին հասած նոր տուեալները կը հաստատեն, որ իրականութիւնը այդպէս չէ:

ԿԱՆԱՆՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԼՍԱՐԱՆ ՆՈՐԱՇԵՆԻ ՍՐԲՈՑ ՎԱՐՎԱՆԱՆՑ ԵԿԵՂԵՑՈՅ ՄԵԶ

Այսու Սրբոց Վարդանանց Եկեղեցւոյ տիկնանց յանձնախումբը ուրախութեամբ կ'ուզէ տեղեկացնել, թէ 20 յունուար 2020-էն սկսեալ, ամէն երկուշաբթի առաւօտեան ժամը 10:00-էն 11:00 տեղի պիտի ունենայ կանանց հոգեւոր լսարան՝ Սրբոց Վարդանանց Եկեղեցւոյ մէջ:

Լսարանը պիտի առաջնորդէ եւ հոգեւոր պատգամները ուղղել թեմիս քարոզիչ՝

ՀՈԳԸ. Տ. ԱՆԱՆԻԱ Ծ. ՎՐԴ. ԳՈՒՃԱՆԵԱՆ

Հրաւիրուած էք բոլորդ՝ մասնակից դառնալու հոգեւոր մեր արժեքներուն:

ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆԱՆԱՆՈՒՄՔ՝ ՍՐԲՈՑ ՎԱՐՎԱՆԱՆՑ ԵԿԵՂԵՑՈՅ

ՄՍԱՅԱՆՔ

«ՀԱՅՈՑ ԶԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱՅԱՐՑԸ ՀԱՄԱԾԵԱՐՀԱՅԻՆ ԶԱՐԱԶԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՇԴԵՑԻԿ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՆԵՐԻ՝ ԹՈՒՐԵԻԱՅԻ ՀԵՏ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՀԱՍՏԵՑԵԱՏՈՒՄ»

Հեղինակ՝ **ԱՐՄԵՆ ՄԱՐՈՒՐԵԱՆ**
Հրատարակութիւն՝ «ՏԻՐ» հրատարակչութիւն

«ՀԱՅՈՑ ԶԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՎ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՂԱՏԱՐԱՆ ԴԻՄԵԼՈՒ ՀԻՄՔԵՐՆ ՈՒ ՀՆԱՐԱՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հեղինակ՝ **ԱՐՄԵՆ ՄԱՐՈՒՐԵԱՆ**
Հրատարակութիւն՝ «ՏԻՐ» հրատարակչութիւն
Երեւան, 2014

ԺՈՄՊԼԱԹ ՀԱՆՐԱՊԻՈՒՄ ՈՒՆԵՑԱՒ ՀԱՐԻՐԻԻ ՀԵՏ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԱՂԹԵՑ

Հրաժարեալ վարչապետ Սաատ Հարիրի երէկ՝ 20 յունուար 2020-ին, Կեդրոնական Պէյրութի իր բնակարանին մէջ ընդունեց Ընկերվար յառաջդիմական կուսակցութեան ղեկավար Ուալիտ Ժոմպլաթը՝ ընկերակցութեամբ ճարտարարուեստի Նախարարի պաշտօնակատար Ուալէ Ապու Ֆաուրի եւ Նախկին Նախարար Ղազի Արիտի, ներկայութեամբ Նախկին Նախարար Ղաթթա Խուրիի: Հանդիպումին ընթացքին քննարկուեցան լիբանանեան վերջին զարգացումներն ու քաղաքական կացութիւնը:

Տեսակցութենէն ետք լրագրողներուն հետ ունեցած զրոյցին ընթացքին Ժոմպլաթ յայտնեց, որ «Ե՛րբ տազնապնէրը կը սաստկանան, մանաւանդ մերօրեայ այս ծանր տազնապին նման, որ, իմ փորձառութենէս մեկնած կրնամ ըսել, թէ ամէնէն վատագոյն տազնապնէրէն է, կարելո՞ր է հանդարտութեամբ մտածել՝ հեռու գեղումներէ եւ զգացական ծայրայեղ արտայայտութիւններէ»: Ըստ անոր, այսօր վերադարձած է այն տուր, որուն հետ հինէն ի վեր կապեր ունեցած է, յատկապէս 14 փետրուարի նման սեւ օրւան մը սեմին: Ան շեշտեց, որ այսօր տնտեսական իմաստով շատ ծանր օրեր կ'ապրինք:

Խօսքը ժողովրդային շարժումի ներկայացուցիչներուն ուղղելով՝ Ուալիտ Ժոմպլաթ դիտել տուաւ, որ բռնութիւնը ոչինչի կը ծառայէ, իսկ իր եւ Հարիրիի խօսքերը՝ Պէյրութին մասին, քարեղէն կառոյցներուն չէին վերաբերեր, այլ անոր բնակիչներուն: Ան խրատեց ցուցարարները, մանաւանդ որ մեծ թիւ կը կազմեն հիւսիսէն ելողները, որ հոն գտնուող Նաահանգիստը բարելաւեն, գործարկեն, որովհետեւ անկիւս ոսկիի համը է, որ հին ատեն ո՛չ միայն լիբանանեան հիւսիսին կը ծառայէր, այլ Նաեւ Սուրիոյ եւ Իրաքի: Ան աւելցուց, որ հիւսիսի մէջ կայ Նաեւ քարիւղի գտարանը, որ, Ժոմպլաթի կարծիքով, եթէ ռուսներն վստահուի, կը վերագրուէ իր երբեմնի փառքը՝ հարց տալով, որ ինչո՞ւ չի հետապնդուիր Զըլայաթի «ՈՂնէ Մուուաւաթ» օդակայանի բացման եւ գործարկման հարցը, մանաւանդ որ անկիւս հիւ-

սիսը հանգստացնող տնտեսական աշխուժացման կեդրոն կրնայ ըլլալ: Ան շեշտեց, որ եթէ ժողովրդային շարժումի ցուցարարները կը կարծեն, թէ ապահովական ուժերուն եւ պետական կառոյցներուն վրայ յարձակելով կը պատասխանեն երեքշաբթի օր դրամատուներուն վրայ եղած յարձակումին, ուրեմն չարաչար կը սխալին: Թող բոլորը վերադառնան հիմնական խաղաղ շարժումին, ճշդէն նպատակները՝ տնտեսական եւ բարգաւաճման, ապա խօսին իրենց պահանջներուն մասին:

Պատասխանելով լրագրողներէն մէկուն այն հարցումին, որ այս կառավարութեան ղեմ՝ պիտի գործեն՝ Ժոմպլաթ ըսաւ, որ կազմութենէն ետք կը ճշդեն: «Կառավարութեան յաջողութիւն կը մարդենք, պիտի աշակցինք բարեկարգումի որեւէ գաղափարի, սակայն ծիծաղելին այն է, որ երբ անցեալին հնարեցին կառավարութեան որոշումները արգելակող մէկ երրորդի գաղափարը, կային կառավարութիւններ, որոնք կը կոչուէին ազգային միասնակեանութեան կառավարութիւններ, իսկ այսօր կայ միագոյն կառավարութիւն մը, սակայն անոնք իրար մէջ կրկին համաձայն չեն», շեշտեց Ընկերվար յառաջդիմական կուսակցութեան ղեկավարը:

Ժոմպլաթ Նաեւ պատասխանեց լրագրողի մը այն հարցումին, որ Հարիրիի հետ հարցեր կրնա՞յ ունենալ: Ան ըսաւ, որ մատնանշումներ կրնան առկայ ըլլալ, մենք հանդիպումին ընթացքին խօսեցանք, Հարիրի իր հրաժարումէն առաջ ներկայացուց բարեկարգչական ծրագիր մը, իսկ հիմա ան կ'ըսէ՝ եթէ Նոր կառավարութիւնը կարենայ զայն գործադրել, հոյակապ կ'ըլլայ, «թող փրկեն մեզի»:

31 ՄԱՐՏԻՆ ՏԵՂԻ ՊԵՏԻ ՈՒՆԵՆԱՆ...

Շարունակուած Ա. Էջէն

Արցախի Հանրապետութեան Սահմանադրութեան 109-րդ յօդուածին համաձայն, Ազգային ժողովի հերթական ընտրութիւնը տեղի կ'ունենայ հանրապետութեան Նախագահի ընտրութիւններուն հետ միաժամանակ:

Արցախի Հանրապետութեան ընտրական օրէնսգիրքի 97-րդ յօդուածի Բ. մասով եւ 121-րդ յօդուածի Բ. մասով կը սահմանուի, որ հանրապետութեան Նախագահի եւ Ազգային ժողովի ընտրութիւններու օրւան մասին Արցախի հանրային ձայնասփիւռով եւ հանրային պատկերասփիւռի կայանի հաղորդագրութեամբ հանդէս կուգայ Կեդրոնական ընտրական յանձնախումբի Նախագահը՝ ընտրակցութեան օրէն ոչ ուշ, քան 70 օր առաջ:

Ղեկավարելով Արցախի Հանրապետութեան Սահմանադրութեան եւ ընտրական օրէնսգիրքի նշեալ դրոյթներով, Արցախի Հանրապետութեան Նախագահի եւ Ազգային ժողովի հերթական ընտրութիւններու օր յայտարարուած է 31 մարտ 2020-ը:

Հիմք ընդունելով Արցախի Հանրապետութեան ընտրական օրէնսգիրքի 97-րդ յօդուածի Գ. մասը, համապետական ընտրութիւններու ընտրկութեան օրը՝ երեքշաբթի, 31 մարտ 2020-ը յայտարարուած է ոչ աշխատանքային օր», յայտնած են Կեդրոնական ընտրական յանձնախումբի մամուլի ծառայութենէն:

«ԼԻՊԻՈՅ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԴԵԱՏԱՄԲ ԷՔՏՈՂԱՆԻ ԱՐԿԻՆԱԿԵՏ...»

Շարունակուած Ա. Էջէն

տազնապի դարդեցման եւ քաղաքական լուծման համար: Լիպիոյ տազնապին նկատմամբ Նախագահ Ռճեպի Թալիսի Էրտողանի կիրարկած արդիւնաւետ եւ բազմակողմանի գործունեութիւնը Թուրքիան վերածեց տազնապի լուծման հիմնական մասնակիցներէն մէկուն», գրեց Զալըն:

«Թուրքիան պիտի շարունակէ իր շինիչ ու խաղաղ քաղաքականութիւնը՝ ընդդէմ փոխանորդներով պատերազմներուն», աւելցուց Էրտողանի բաւերը:

Յիշեցնեք, որ Պերլինի վեհաժողովին կը մասնակցէին Ռուսիոյ, Գերմանիոյ, Բրիտանիոյ, Թուրքիոյ, Եգիպտոսի ղեկավարները,

ինչպէս Նաեւ ՄԱԿ-ի ընդհանուր քարտուղարը, Եւրոպական յանձնաժողովի ղեկավարը եւ այլ միջազգային կառոյցներու ներկայացուցիչներ:

ՈՒՍՈՒՑԻՉԻ ԿԱՐԻՔ

Քուէթի Ազգային վարժարանը կարիքը ունի վկայեալ ուսուցիչ/ուսուցչուհիներու՝ արաբերէնի, անգլերէնի, բնագիտութեան, քիմիագիտութեան նիւթերուն համար:

Թեկնածուները պէտք է ունենան նիւթի համապատասխան վկայական, ուսուցչական փորձառութիւն եւ հայաստանեան անցագիր:

Հետաքրքրուողները իրենց «Սի. Վի.»-ն կրնան ղրկել nersessarkissian@yahoo.com հասցէին կամ կապուիլ 0096594477071 թիւին (whatsapp-ով):

ԱԶԳԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԸ

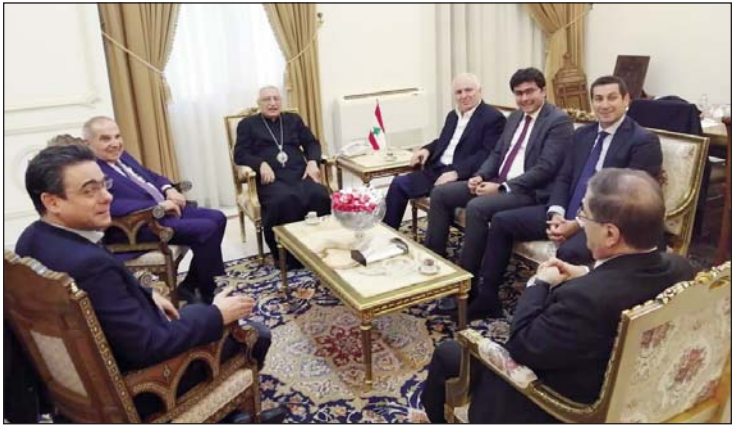
ՄԱՍՆՈՅ ԼՍԱՐԱՆ ԹԻՒ 157

Նիւթ՝
«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
Ա. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՆԻԹԵՐ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԽԻՒՆ ՄԵԶ»

Դասախօս՝
ԴՈԿՏ. ԽԱԶԱՏՈՒՔ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ
(Հայաստանի պետական մանկավարժական համալսարանի պատմութեան ամպիոնի փրոֆեսոր)

Տեղի կ'ունենայ հինգշաբթի 23 յունուար 2020-ին երեկոյեան ժամը 7:00-ին, «Ազդակ»-ի «Փօնիկ» սրահին մէջ:

ԵՈՒՍԵՖ ԱՊՍԻ ՊԱՏՐԻԱՐԵԻՆ ԳԼԽԱՒՈՐԱԾ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԻՈՒՄԻՆ ՊԱՅԱՆՁՈՒԹՅԱՒ ՅԱՐԱՆՈՒԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐԱՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎԵԼ

Անտիոքի եւ համայն արեւելքի յոյն կաթողիկէ համայնքի Եուսեֆ Ապօսի պատրիարքը երէկ՝ 20 յունուար 2020-ին պատրիարքարանին մէջ գլխաւորեց յոյն կաթողիկէ երեսփոխաններու խորհրդակցական հանդիպում մը, որուն մասնակցեցան երեսփոխաններ Նաամ Թոմէ, Միշէլ Տահեր, Միշէլ Մուսա, Նիքոլա Սահաւուի, Սելիմ Խուրի, Էսկար Մաալուֆ, իսկ անկէ բացակայեցան երեսփոխաններ Ալպեր Մանսուր (հիւանդութեան պատճառով) եւ Ժորժ Օջայս, որոնք պատրիարքը լիազօրեցին իրենց անունով արտայայտուելու:

Հանդիպումէն ետք մասնակիցներուն անունով հրապարակուեցաւ հաղորդագրութիւն մը, որուն մէջ նշուեցաւ, թէ քննարկումի առարկայ դարձած է լիբանանեան ներկայ կացութիւնը, յատկապէս կառավարութեան կազմութեան թղթածրարը: Անոնք շեշտեցին, որ պէտք է արդարութեամբ մօտենալ համայնքներու ներկայացուցչութեան՝ հիմնուելով լիբանանեան սահմանադրութեան վրայ, յատկապէս կառավարութեան կազմութեան պարագային: Ըստ հանդիպումի մասնակիցներուն, պէտք է որդեգրուի այնպիսի ձեւաչափ մը, որ հաւասարակշռութիւնը պահպանուի յարանոսանութիւններուն միջեւ, ինչպէս Նաեւ յարգուին կառավարութեան կազմութեան առումով որդեգրուած աւանդութիւններն ու անգիր օրէնքները: Անոնք շեշտեցին, որ լաւապէս կը գիտակցին, թէ այս հարցը արգելք պիտի չըլլայ կառավարութեան կազմութեան, այլ պիտի դիւրացնէ այդ ընթացքը:

Ժողովականները լուսարձակի տակ առին Նաեւ լիբանանեան տնտեսական ներկայ քայքայուող վիճակը, որ բաւական ծանր հետեանքներու ահագնազ կը հիշեցնէ արդէն՝ շեշտելով, որ պէտք է կարելի եղածին չափ արագ կազմել կառավարութիւնը, որպէսզի կարելի ըլլայ թեթեցնել մարդոց տնտեսական, ընկերային եւ ելեմտական տազնապալի կացութիւնը: Անոնք հաստատեցին, որ իրենք պատրաստ են գործակցելու՝ քաղաքացիներուն շահերուն եւ Լիբանանի փրկութեան ի խնդիր, ինչպէս Նաեւ դիտել տուին, որ իրենց համայնքը պիտի շարունակէ գործել չափաւորութեամբ՝ յոյս յայտնելով, որ բոլորը կը համախմբուին՝ Լիբանանը այս անել կացութենէն դուրս բերելու առաջադրանքով:

30 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ ԱԶՐՊԵՅՃԱՆԻ ՄԵԶ...

Շարունակուած Ա. Էջէն

շարդերու ականատեսներ, լրագրողներ, երիտասարդներ: Քննարկումի հիմնական բանախօսը ամերիկահայ գրող, իրաւաբանական գիտութիւններու թեկնածու Աննա Աստուածատուրեան-Թերթոթն էր:

Քաղաքագետ Ալեքսանտր Մանասեանի կարծիքով՝ Ազդէճանի մէջ տեղի ունեցածը Թուրքիոյ իրագործած հայերու ցեղասպանութեան շարունակութիւնն է:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
«ԱԶԳԱԿ»-Ի
2020-Ի ԲԱՅԱՌԻԿԸ

Սալ՝ 5000 լ.ո.:
Կրնաք ստանալ գրավաճառներն եւ «Ազդակ»-ի ցրուիչներն:

ՇԱՏ ԿԱՆՈՒԽ ԷՐ, ՊԱՐՈՆ ՅՈՎԻԿ

Համազգայինի «Լիսի Թիթիսնճան» ցուցասրահը նոր հաստատուած էր, եւ 2010 թուականի սկիզբը պարոն Յովիկ Քիւրցճեան իր ազնուական կնոջ՝ Մարալին հետ այցելեց Հա-մազգայինի ցուցասրահ: Մեր առաջին հանդիպումը ծանո-թացման բնոյթ ունենալով, բնականաբար առաջին առիթով հարց պիտի տայի իր գաւակներուն մասին եւ յանկարծ ստա-նայի անսպասելի, բայց նաեւ խորիմաստ պատասխան մը. «Պարոն Յակոբ, մեր գաւակները՝ մեր հայ մշակոյթի գան-ձերն են եւ մեր ընտանիքը՝ մեր բովանդակ հայ մշակոյթը»: Պատասխանի ընթացքին իր եւ իր կնոջ դիմբերուն վրայ պա-րուրուած գոհունակութեան ժպիտը բաւարար էր ինծի հա-մզուելու ու հաստատելու, որ հանդիպած էի հայ մշակոյթի սիրահար ու երկրպագու ամուլի մը հետ: Այնուհետեւ ծանո-թացայ իր գործունէութեան, որուն մէջ ակնեւ եր նաեւ հայ-րենի մշակութային կեանքի զօրակցութեան մէջ իր բերած անուրանալի նպաստը: Տակաւին առիթ կ'ըլլայ աւելի համա-պարփակ եւ կարելիի սահմաններուն մէջ ամբողջականօրէն ներկայացնելու այս անկեղծ եւ ազնուական մարդուն ու մեծ հայուն կեանքը, գործը եւ վաստակը: Այսօրուան այս տողերը թող որ դառնան Լիբանանէ մինչեւ հեռաւոր Ուաշինկթըն ու-ղարկուած արտի համետ խօսք մը՝ իր յուզարկաւորութեան տխուր առիթով:

Սիրելի՛ եւ յարգելի՛ պարոն Յովիկ, հաւատացե՛ք դժուար է հաշտուիլ՝ ձեր այս կանուխ եւ յաւիտեական հանգիստին հետ: Այո՛, տասնեակ տարիներ Մեւուական Արաբիա աշխա-տելէ ետք, մեծ ուրախութեամբ ու գոհունակութեամբ որոշած էիք այլեւս ձեր կեանքի օրերը լիարժեք ձեւով ապրիլ միայն հայ մշակոյթով: Դուք տոսկ բարերար չէիք, այլ՝ կերպարուեա-տի, երաժշտութեան եւ մշակոյթի այլ բնագաւառներու երկըր-պագու ու վաւերական տեսակէտ ունեցող անհատ:

Հայ մշակոյթի ու կրթութեան որեւէ ծրագիրի իրականաց-ման համար ձեր կատարելիք նպաստը իրական անհուն գո-հունակութիւն էր՝ պատճառէր նախ եւ առաջ ձեզի: Ներկա-յացուած ծրագիրին կը պատասխանէիք go on ըսելով՝ ձեր իւ-րայատուկ ոճով: Ցուցահանդէսի մը կամ մշակութային երե-կոյի մը ներկայ գտնուելու համար մէկ օրով կ'այցելէիք Լիբա-նան եւ յաճախ կ'ըսէիք, որ նաեւ նոյն նպատակով եւ նոյն ժամանակի տեսողութեամբ կը ճամբորդէք եւրոպական եր-կիրներ: Դուք մշակոյթով կը շնչէիք, եւ այս իրողութիւնը լա-ւագոյնս կ'արտացոլար ձեր նկարագիրին վրայ:

Ազնուականութեան եւ մարդասիրութեան եզակի տիպար մըն էիք եւ յաճախ մտերմութեան մէջ կը դժգոհէիք, որ բարե-կեցիկ մեր շրջանակը, յարգելով բացառութիւնները, անհրա-ժեշտ օգտակարութիւնը չ'ունենար եւ չի զօրակցիր մշակու-թային ու կրթական ծրագիրներու իրականացման: Միշտ կը փափաքէիք, որ մեր մշակոյթի պահպանման ու զարգացման համար հայ անհատը ցուցաբերէ պատասխանատուութեան ամբողջական գիտակցութիւն: Ձեր եւ ձեր կնոջ ունեցած հա-մետոյթիւնն ու պատրաստակամութիւնը պարտաւորեցնող է եւ միշտ կը դառնայ վարակիչ օրինակ բոլորին: Ձեզի հա-մար միութիւնը, հաստատութիւնը կամ կազմակերպութիւնը ոչ մէկ ատեն դարձած է Հափորոշիչ ձեր կատարելիք նուիրա-տուութեան ու ստանձնելիք հովանաւորութեան համար, այլ՝ ձեզ առաջնորդողը եւ քաջալերողը միշտ ալ հանդիսացած են ծրագիրը եւ գործը, եւ այդ իսկ պատճառով խտրական մօտե-ցում չէք ունեցած բնա՛ւ:

Սիրելի՛ պարոն Յովիկ, կարելի չէ հաւատալ ձեր անդարձ մեկնումին: Ձեր համեստ ու համակող ժպիտը, ընդառաջումի ձեր իւրայատուկ ոճը, համամարդկային արժեքներու եւ հաս-կացողութիւններու նկատմամբ ձեր ունեցած ամուր հաւատ-քը արժանի են խոր յարգանքի:

Համազգայինի ընտանիքը եւ յատկապէս «Վահէ Մեթեան» հրատարակչատունն ու «Լիւսի Թիթիսնճան» ցուցասրահը երպիտապարտ կը մնան ձեզի եւ ձեր կեանքի ընկերոջ՝ Մա-րալին: Հաստատութեան վերջին տասը տարիներու պատ-մութեան մէջ դուք ունեցաք առանցքային դերակատարու-թիւն՝ դառնալով գրայինաութի բարեգաղթման նուիրատու, հրատարակութիւններու մեկենաս, «Դարձի՛ր գիրքի հեղի-նակ» միջոյադրական մրցանքի հովանաւոր, ցուցասրահի ընդարձակման ծրագիրին քաջալեր հանդիսացող անհատ-ներէն, ցուցահանդէսի հովանաւոր եւ մայրուն քաջալեր ար-ւեստագէտներու մեծամասնութեան, որոնք ցուցահանդէսնե-րը կազմակերպութեան մեր ցուցասրահին մէջ: Դուք նաեւ ձեր ներդրումը ունեցաք ու նպաստեցիք «Համազգայինի ճե-մարանի սաներու Փոնոս»-ին ինչպէս նաեւ հովանաւորեցիք Համազգայինի Լիբանանի Շրջանային վարչութեան կարգ մը նախաձեռնութիւնները: Այս բոլորը կատարեցիք մեծ սիրով ու պատրաստակամութեամբ: Այսօրուան նման կը յիշեմ, թէ ինչպէ՛ս «Դարձի՛ր գիրքի հեղինակ» ծրագիրի մրցանակա-բաշխութենէն ետք, մեկնումի պահուն, քաղցր ժպիտով թե-լարեցիք, որ օգտաշատ այս ծրագիրը յաջող տարի դարձ-եալ կրկնուի, եւ ըսիք, որ այլ հովանաւոր չլինեմք, որովհե-տեւ արդէն որոշած էիք, որ դուք դարձեալ պիտի ստանձնէք հովանաւորութիւնը: Այս բոլոր ազգանուէր ու մշակութան-ուէր ծառայութիւններուն մէջ մենք միշտ եւս կը կողքին տեսանք ձեր կինը՝ Մարալը՝ իր ամարական ինքնաձու ու ազնուամիտ վերաբերմունքով:

Քանի մը տարիներ առաջ, մայիս ամսուն Լիբանան էիք, եւ առաւօտ մը կանուխ հեռաձայնեցիք ու գրուցեցիք: Տա-կաւին գրասենեակ չէի հասած: Հասնելէս ետք, չեմ գիտեր ի՛նչ մղումով կանչեցի շարժավարը եւ թելադրեցի, որ հաս-տատութեան կողմէ ծաղկեփունջ մը հասցնէ ձեր տունը, եւ փորձեցի խոնաւ աչքերով բացփակ մը վրայ արձանագրել. «Սիրելի՛ տիկին Մարալ, մայրերու օրուան առիթով եւ ձեր տաճած մայրական սիրոյն համար, ընդունեցե՛ք Համազգա-յինի ընտանիքի ջերմագին բարեմաղթութիւնները»: Այո՛, պարոն Յովիկ, այս պահուն եւ դարձեալ խոնաւ աչքերով, ահաւասիկ կը գրեմ տիկին Մարալին ու կ'ըսեմ. վստա՛հ եղէք, պարոն Յովիկի քաղցր եւ բարի յիշատակները պիտի մնան յաներժ անթառամ: Կը խոնարհիմ շիրիմիդ դիմաց, աւ-մոռանալի՛ ու սիրելի՛ պարոն Յովիկ:

ՅԱՎՈՐ ՀԱՄԱԹԵԱՆ

ՀՄԸՄ-Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐԸ

Շաբաթ, 18 յունուարին, ՀՄԸՄ-ի Կեդրոնական վար-չութիւնը՝ Ներկայացնող պատուիրակութիւն մը, որուն մաս կը կազմէին ատենա-պետ Վաչէ Նաճարեան, ան-դամներ Վիգէն Աւագեան, Թալին Օրտոդեան եւ Մա-նուկ Զեօշկերեան, այցելեց Հայ կաթողիկէ Գրիգոր-Պետ-րոս Ի. ամենապատիւ իրազե-ւոր տիրոջ: Այցելութեան Ներ-կայ գտնուեցաւ Գեորգ արք. Խազում:

Այցելութեան ընթացքին, ՀՄԸՄ-ի պատուիրակութիւնը իրազեւոր տիրոջ ներկայացուց միութեան ԺԲ. Պատգամաւորական ընդհանուր ժողովին ընդհանուր տրամադրութիւն-ները եւ յառաջիկայ քառամեակի գլխաւոր ծրագիրներն ու ձեռնարկները: Ամենապատիւ տերը իր գոհունակութիւնն ու գնահատանքը յայտնեց ՀՄԸՄ-ի աշխար-հատարած գործունէութեան համար, մօտէն հետաքրքրուեցաւ նորակազմ գաղութներու մէջ միութեան կատարած աշխատանքներով եւ յաջողութիւն մաղթեց նորընտիր Կեդրո-նական վարչութեան ծրագիրներուն:

ԱՅՏԵԼՈՒԹԻՒՆ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԵՋ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄՊԱՆԱՏՈՒՆ

Այնուհետեւ, ՀՄԸՄ-ի պատուիրակութիւնը այցելեց Լիբանանի մէջ Հայաստանի դեսպանատուն եւ հանդի-պում մը ունեցաւ դեսպան Վահագն Աթաբէկեանի եւ դեսպանատան քարտուղար Դաւիթ Ավարտեանի հետ: Հանդիպումը առիթ մը եղաւ դեսպան Աթաբէկեանի հետ խորհրդակցելու ՀՄԸՄ-ի՝ Հա-յաստանի մէջ ծաւալած աշ-խատանքներուն եւ այս ամառ միութեան Հայաստան մուտքը Նշող 100-ամեակի ձեռնարկին, բանակումին եւ անոնց ընկերացող համա-ՀՄԸՄ-ական խմբապետա-կան 8-րդ համագումարին մասին:

ՀՄԸՄ-ի աշխատանքներուն քաջածանօթ մը ըլլալով՝ դեսպան Աթաբէկեան մեծապէս դուրստեց միութեան դերը՝ նորահաս սերունդներու կազմաւորման եւ հայեցի դաստիա-րութեան ջամբումին մէջ: Ան իր պատրաստակամութիւնը յայտնեց Հայաստան-սփիւռք յարաբերութիւններու ամրապնդման նպատակով ՀՄԸՄ-ի բոլոր նախաձեռնու-թիւններուն աջակցութեան՝ մաղթելով, որ միութիւնը անխափան շարունակէ իր ազգա-նուէր գործունէութիւնը՝ հակառակ հայ կեանքին դիմագրաւած դժուարութիւններուն:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՐԻ

«ԱՄՊԱՐԵՋԻ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ» ՆԻԻԹՈՎ ԱՐԵՒԵԼՈՒՄԻ ՀԱՒԱՔ

Կազմակերպութեամբ Ազգային իշխա-նութեան Ուսումնական խորհուրդին, շա-բաթ, 18 յունուար 2020-ին, առաւօտեան ժամը 10:00-12:00, Ազգային առաջնորդա-րանի «Երբօ Սամուէլեան-Եռագոյն» սրա-հին մէջ տեղի ունեցաւ «Ասպարեզի ուղղու-թիւն շրջանաւարտներու կողմէ» (Career guidance from the alumni) նիւթով արեւելու-մի հաւաք մը՝ մասնակցութեամբ ազգային վարժարաններու Ժ., ժՎ. եւ ԺԲ. դասա-րաններու աշակերտներուն:

Սրահին մէջ ղեկավարած սեղաններու ետին իրենց տեղերը գրաւած էին զանա-գան ճիւղերու մասնագէտներ, որոնք կեն-սագրական տուելալները «**Փաուլըր փոյնք**»-ով անընդիստ կը ցուցադրուէին մեծ պատասձի մը վրայ:

Նախաձեռնութեան մասնակցող մաս-նագէտներն էին՝ հաճախ Կեօքճեան՝ ճար-տարագէտ, Բաֆֆի Տէր Վարդանեան՝ Hospitality, Սազօ Տէր Վարդանեան՝ սպայ, Ֆրետի Տաուտ՝ physiotherapy, Լորա Մերտիանեան-Քաթթան՝ փաստաբան, Լարա Պայթարեան՝ տեսարաններու ճար-տարապետ (Landscape architect), Նժդէի Սկրտիչեան՝ լսատեսողական, Յօլին Շա-հինեան՝ հիւանդապահուիչ, Շանթ Վար-դանեան՝ քաղաքական գիտութիւն, Յա-րութ Արթինեան՝ օդայու, Դաւար Միլիթար-եան՝ ինժեքանութիւն, Սեւակ Զեթեմճեան՝ ֆիզիքական կրթութիւն, Հայկ հաչեմեան՝ Electrical engineering, Անիթա Մուշոյեան՝ անգլերէն գրականութիւն, Արշօ Պալեան՝ լրագրութիւն, Զրիթթին Սարգիսեան՝ ընկե-րային ծառայութիւն, Փաթիլ Լեւոնեան՝ graphic design, Կասիա Պալեան՝ հա-մակարգչային գիտութիւն, Շողեր Զեշիշ-եան՝ Human resources:

Ձեռնարկին բարի գալուստի խօսքը արտասանեց Հայկազեան համալսարանի համակարգիչի բաժանմունքի պատաս-խանատու եւ համակարգչային գիտու-թեան դասախօս՝ Ուսումնական խորհուր-

դի անդամ Շանթ Ստեփան: Ան յայտնեց, որ «Երկար ճանապարհ դէպի ազատու-թիւն» խորագիրը կողո իր ինքնակենսագ-րութեան մէջ Հայաստանի Ափրիկէի նախ-կին Նախագահ Նելսըն Մանտելա գրած է. «Կրթութիւնը ինքնագարգացման մեծ մե-քենաւ է: Կրթութեան միջոցով է, որ գիւ-ղացիի մը աղջիկը կրնայ բժիշկ դառնալ, հանքագործի մը տղան կրնայ հանքին մե-ծաւորը դառնալ, ազարակի մէջ աշխատո-ղի գաւակը կրնայ մեծ պետութեան մը նա-խագահը դառնալ»՝ հաստատելով, որ կրթութիւնը յաջողութեան բազմաթիւ ճամ-բաներ կու տայ նոր սերունդին: Շանթ Ստեփան հաստատեց, որ տոյն ձեռնարկը կը նպատակադրէ զինել մեր աշակերտնե-րը համապարփակ եւ արդի տեղեկութիւն-ներով՝ գործի ասպարեզներու եւ իրենց համապատասխան համակարգիչի ճիւղե-րու: «Մեր մարտահրաւերը եւ առիթը այն է, որ ստեղծենք լաւագոյն մարզուած աշխա-տուժը, որ պատրաստ է մրցելու համաշ-խարհային գետնի վրայ: Այս պատճառով անհրաժեշտ է, որ մենք մեր կարելի ընենք պատրաստելու մեր երիտասարդ սերունդը: Միաժամանակ, մենք կը հաւա-տանք իւրաքանչիւր պատանիի կարողու-թիւններուն: Կը հաւատանք նաեւ, որ իւ-րաքանչիւր անձի պէտք է առիթ տրուի զարգացնելու իր ձիրքերը եւ օգտագործե-լու այն առիթները, որ կեննքը ընձեռած է իրեն», հաստատեց Շ. Ստեփան՝ աւելցնե-լով, որ պատրաստելու համար մեր երի-տասարդ սերունդը, որ դիմագրաւէ մար-տահրաւերներ եւ զարգացնէ իր ձիրքերը Լիբանանի ազգային տնտեսութեան մէջ, մենք չենք կրնար առանձին աշխատիլ: Բո-լոր գործատէրերը եւ հաստատութիւնները իրենց կարելուր դերակատարութիւնը ու-նին նոր սերունդին առիթներ պարգեւելու, մարզուելու եւ փորձառութիւն շահելու

Շաբ.ը՝ էջ 10

ԱՆԴՐԱԴԱՐՉ

«ՅԱՂԹԱՆԱԿ»-Ի ՄԱՍԻՆ ՉԱԵՇՏԱԿԱՆ, ԹԷ՞ ԱՆԿԵՂԾ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 19 յունուարին Գերմանիոյ մայրաքաղա-քին մէջ տեղի ունեցաւ Լիպիոյ տազնապի բննարկ-ման նուիրուած «Պերլինի խորհրդաժողով»-ը, որուն կը մասնակցէին 11 պետութիւններու, 3 միջազգային ու շրջանային կազմակերպութիւններու, ինչպէս նաեւ տազնապին առնչակից անմիջական կողմերու դէկա-վարները: Մասնակից պետութիւններու շարքին էր Թուրքիան:

Թուրքիոյ նախագահի բանբեր Իպրահիմ Զալըն երէկ «Թուրքիոյ»-ի վրայ գրեց. «Լիպիոյ տազնապին նկատմամբ նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողանի կիրարկած արդիւնաւետ եւ բազմակողմանի գործու-նէութիւնը Թուրքիան վերածեց տազնապի լուծման հիմնական մասնակիցներէն մէկուն»: «Թուրքիան պիտի շարունակէ իր շինիչ ու խաղաղ քաղաքակա-նութիւնը՝ ընդդէմ փոխանորդներով պատերազմնե-րուն», աւելցուց ակ:

Լիպիոյ տազնապի հարցին մէջ Էրտողանի կիրար-կած քաղաքականութիւնը Թուրքիոյ տեղ ապահովեց «Պերլինի վեհաժողով»-ի սեղանին վրայ: Այդ քաղա-քականութիւնը «արդիւնաւետ» կարելի էր կոչել, եթէ անոր նպատակը ըլլար այդ վեհաժողովին մէջ աթոռ ունենալը, որ թէեւ ձեռքբերում մըն է եւ տազնապի լուծման մէջ դերակատարի կարգավիճակ կը շնորհէ, սակայն ներկայ պահուս «յարթանակ»-ի մասին խօ-սիլը կը նմանի արջը չսպաննած մորթը ծախելուն: Այդ ձեւական եւ ոչ խորքային յաղթանակի շեփորումը արտաքին քաղաքականութեան չ'առնչուիր, այլ՝ ներ-քին սպառման համար է, ներքին քաղաքականու-թեան ծիրին մէջ կատարուած քարոզչութիւն մըն է, ուստի եւ անոր միակ հասցետեղը թրքական հասա-րակութիւնն է:

Արտաքին քաղաքականութեան տեսանկիւնէն, Պերլինի վեհաժողովին մասնակցութիւնը Թուրքիոյ համար ընդամենը բարոյական յաղթանակ մըն է, որուն աղբիւրը մասնակից այլ երկիրներուն՝ Եգիպ-տոսի, Ռուսիոյ, Փրանսայի նման տազնապի կողմե-րէն մէկուն աջակիցն ու դաշնակիցը, տազնապին մասնակից կողմ ըլլալու հանգամանքն է:

Այլ խօսքով՝ գաւեշտական է Զալընի այն պնդումը, թէ «Թուրքիան պիտի շարունակէ իր շինիչ ու խաղաղ քաղաքականութիւնը՝ ընդդէմ փոխանորդներով պա-տերազմներուն»: Ատիկա թերեւս այդքան ալ հեզնա-կան չէ եւ կրնայ անկեղծ համոզումի մը արտայայ-տութիւնը ըլլալ, որովհետեւ ցեղասպան պետութեան մը արժեչափերով զօր. հալիֆա Հաֆթարի ուժերուն դէմ կռուելու համար թրքական ուժեր եւ Սուրիայէն թրքամետ 2000-3000 ահաբեկիչներ Թրիփոլի տեղա-փոխելը կրնայ «շինիչ ու խաղաղ քաղաքականու-թիւն» ըլլալ:

ՎԱՀՐԱՄ ԷՍՄԻԵԱՆ

ՄԱՀԱՁԴ

Համազգայինի «Վահէ Մեթեան» հրատարակչատան եւ «Լիւսի Թիթիսնճան» ցուցասրահի տնօրէնութիւնը կը գուժէ հաստատութեան գրախանութի բարեգարդման նուիրատու, հրատարակութիւններու մեկենաս, միջոյարդ-ցական մրցանքներու հովանաւոր եւ ցուցասրահի գործու-նէութեան զօրակից, մշակութասէր եւ Համազգայինի բա-րերար

ՅՈՎԻԿ ՔԻԻՐՔՃԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ շաբաթ, 18 յունուար 2020-ին, Ուաշինկթընի մէջ:

ՄԱՀԱՁԴ

«Ծինիշեան» յիշատակի ձեռնարկի տնօրէնութիւնը կը գուժէ «Ծինիշեան» հաստատութեան բարերար

ՅՈՎԻԿ ՔԻԻՐՔՃԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ շաբաթ, 18 յունուար 2020-ին, Ուաշինկթընի մէջ:

ՄԱՀԱՁԴ

Մելգոնեան կրթական հաստատութեան Լիբանանի սանուց միութիւնը կը գուժէ իր հիմնադիրին եւ երկարամ-եայ ատենապետին՝

ՄԵՐՈՐ ԱՐՈՅԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ շաբաթ, 18 յունուար 2020-ին: Յիշատակը ամսմար մնայ:

ՄԱՀ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՍԱՆՈՒՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

«ԱՋԳԱԿ»-Ի ՀՆՌԱՋԱՅՆԻ ԹԻԻԵՐԸ
«ԱՋԳԱԿ»-ի հետ կապուելու համար հեռաձայնել
հետևեալ թիւերուն.-
(01)258526, (01)260115 եւ (01)241274:

ԱԿՆԱՐԿ

ԹՐԱՄՓԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՒՒՆԸ ԿԱՆԽՈՂ«ՄԻՋԱՆԿԵԱԼ ՓՈՒԼ»-Ը

Միացեալ Նահանգներու Ներկայացուցիչներու տունը 15 յունուա-րին ի վերջոյ ծերակոյտի տրամադրութեան յանձնեց Նախագահ Թրամփը մեղադրող զոյգ բանաձեւերը, որոնք ճամբայ կը հարթէն անոր դատավարութեան բացման, Նախատեսուած՝ երեքշաբթի, 21 յունուարին։

Ներկայացուցիչներու տունը Թրամփը ամբաստանող բանաձեւե-րը ըուէրակութեան դրած ու որդեգրած էր ամիս մը առաջ՝ բանալով... Ներքին քաշքուռքի փուլ մը, որ արտաքին բեմին վրայ յատկանշուե-ցաւ «աշխարհաստան» ու «պատմական» մէկէ աւելի իրադարձու-թիւններով, որոնք ամերիկեան ու աշխարհի մամուլին առիթ տուին անսպառ մեկնաբանութիւններու։ Ամերիկեան քաղաքական կեանքն ու անոր առանցքին շուրջ դարձող աշխարհը Նախ տարուեցան այն բանավէճերով, որոնք հրապարակը ողողեցին Թրամփը դատել-չդա-տելու ընտրանքներով։ Ճակատաբացօրէն հակադրուելով Ներկայա-ցուցիչներու տան որոշումին (դեմոկրատները մեծամասնութիւն են այդ ժողովին մէջ), ծերակոյտի Նախագահն ու բազմաթիւ կուսակից-ներ (ծերակոյտին մէջ ալ հանրապետականները մեծամասնութիւն են) բացայայտ դարձուցին, որ իրենց քայլերը պիտի համակարգէն Սպիտակ տան հետ, տրամադիր չեն Նախագահը դատելու (ալ ո՛ր մնաց անոր պաշտօնագրկման մասին մտածելու, եւ ի՛նչ փոյր, որ իս-կական ժողովրդավարութիւնը կը թելադրէ, որ ժողովուրդի ներկայա-ցուցիչ խորհրդարանը ըլլայ գործադիրը հաշիւի կանչող հեղինակու-թիւնը)։ Այլ խօսքով, դատավարութիւնը պիտի ըլլայ ձեւական բան մը (ամերիկեան բառամթերքով՝ «կապիկի դատարան»), հանրապետա-կան ծերակուսականները մինչեւ իսկ տրամադիր չեն վկաներ հար-ցապնդելու՝ ստուգելու համար, թէ Թրամփի վերագրուած ու փաս-տադրուած մեղադրանքները ճի՛շդ են, թե՛ յերկրածոյ, չափազանց-ւած, կամ անբաւարար՝ գայն մեղադրեալի աթոռին Նստեցնելու։

Փաստօրէն, ամիսներ, չքսելու համար Թրամփի Սպիտակ տուն մուտքէն ասդին ծայր առած բանավէճը թեւակոխեց նորագոյն փուլ մը, որ առատ զբաղում կը հայթայթէ մամուլին հետեւողներուն ու... կատակաբան երգիծողներուն, առանց իսկապէս ժողովուրդին «փոր կշտացնելու»։

Բանաձեւէին որդեգրումէն մինչեւ ծերակոյտ հասնիլը, ինչպէս նշե-ցինք, յատկանշուեցաւ քանի մը ուշագրաւ իրադարձութիւններով, որոնցմէ մաս մը ահագին լուսարձակ խլեցին, իսկ ուրիշներ մնացին շուրջ մէջ։ Արձանագրեան մէկ քանիւ։

Ա.. Թրամփի Ամանորէն քանի մը օր տեղ, 3 յունուարին, անակնկալ «Նուէր» մը տուաւ։ Իրանի, Իրաքի ու ամբողջ աշխարհին՝ հրահանգե-լով սպանութիւնը Իրանի ամէնէն բարձրաստիճան գինուրականին. սպանուեցան Նաեւ անոր ընկերակցող իրանցի եւ իրացքի բարձ-րատիճան գինուրականները։ Թրամփ եւ իր «երգչախումբը» այս արարքը պաշտպանեցին՝ յայտարարելով, որ իրանցի գինուրակա-նը՝ Քասեմ Սուլէյմանի, «աշխարհի ամէնէն վտանգաւոր ահաբեկիչն» էր, անոր կողմէ դաւեր նիւթում ծ են ամերիկեան դէսպանատներու եւ այլ թիրախներու դէմ, գործադրութիւն կը Նախատեսուէր «անմի-ջականորէն»։ Ի յայտ եկաւ, որ Նախագահը այդ քայլին դիմած էր՝ հե-տեւելով «որոշ տեսակներու եւ տեղեկագիրներու», որոնց մասին գա-ղափար չունէին այլ պատասխանատուներ, ոչ ալ՝ խորհրդարանա-կան այն շրջանակները, որոնց իրաւասութեան մէջ կ'իյնայ նման իրականութիւններէ տեղեան ըլլալ։ Յետոյ բացայայտ դարձաւ, որ «անմիջական վտանգ» ըսուածը շատ անորոշ բան էր, խորքին մէջ Թրամփ եւ իր տեխնի կանցնողները Սուլէյմանի սպանութեան որոշու-մը տուէր էին ամիսներ առաջ, Թրամփ գործած էր ինքնագլուխ, առանց հաշիւի առնելու, որ նման քայլ կրնայ Իրանի դէմ պատերազ-մական արարք նկատուիլ եւ... ամբողջ Միջին Արեւելքի պարզեւէ համապարփակ դժոխք մը, տարբերակը՝ այն մասնակի դժոխքնե-րուն, որոնք շուրջ 9 տարիէ ի վեր մասնավճարներով կը հրաժցուին «կրաքական գարուն» անուան տակ... Ներկայացուցիչներու տունը փութաց նոր բանաձեւ մը ըուէարկել, որպէսզի Թրամփի արդիւղի նման ինքնագլուխ քայլեր առնել, իսկ կարգապահ Նախագահն ալ յայտարարեց, որ ինք իլու գործադրողն է օրէնքին ու յաջորդ քայլերը պիտի առնէ համապատասխանաբար։ Սակայն ոչ մէկ երաշխիք կայ, որ «անհաւասարակշիռ» ու «անհակակշռելի» Նախագահը հաստատ պիտի մնայ իր խոստումի վրայ, որովհետեւ ան քանիցս ապացու-ցած է իր յեղեղով տրամադրութիւնը, յասօրուան որոշումը վաղը դրժելու «քաղաքականութիւնը» (մամուլը չէ ձանձրացած անոր սու-տերուն հաշուէկշիռը պահել)։ Իրանի հակադարձութիւնն ալ մնաց սահմանափակ՝ գործնական ցոյց տալով, որ պատերազմ չուզելու Թեհրանի վարիչներուն խօսքերը համապատասխան են իրենց գոր-ծին, Նաեւ փարսո կը հանդիսանան շրջափի իրենց համախոհներուն։

Ամերիկեան յարձակումին լուսանցքին արձանագրուած մէկէ աւե-լի զարգացումներ՝ ամերիկեան ուժերու Իրաքէն հեռացման Պաղտա-տի խորհրդարանին որոշումը, ուշքանական օդանաւի մը վար առն-ուիլն ու ստեղծած հետեւանքները, Իրաքէն չիեռանալու, ընդհակա-ռակն, հոն նոր ուժ դրկելու եւ իրաքեան բանակին հետ զինավարժու-թիւնները վերսկսելու ամերիկեան Նախաձեռնութիւնները ի յայտ բե-րին, որ 3 յունուարի դէպքը համազօր չէր այն իրադարձութեան, որ աւելի քան 18 տարի առաջ տեղի ունեցած էր ամերիկեան հողի վրայ, 11 սեպտեմբեր 2001-ին։ Չուր անցան այն մեկնաբանութիւնները, եւ՝ բարեբախտաբար, թէ Սուլէյմանիի սպանութիւնը համազօր է Նիւ Եորքի ու Ուաշինկթընի վրայ գործուած յիշեալ յարձակումներուն եւ իր աւարտական փուլին կը հասցնէ Իրանը վախճանակէտ նկատող

«ամերիկեան ծրագիրները»։ Յայտնապէս տեղ մը տակաւին կան իմաստուն եւ շրջահայեցք մարդիկ, որոնք ռազմատենչերուն սանձը քաշելու մասին կը մտածեն եւ կը կշռադատեն, որ Իրանի դէմ պատե-րագմի շղթայագերծումը կրնայ համապատասխան չըլլալ ոմանց հե-տապնդած շահերուն, այլ վերածուիլ շատ աւելի վնասաբեր զարգա-ցումի։ Անոնք հաւանաբար ականատես էին, օրինակի համար, Իրան-Ռուսիա-Չինաստան միացեալ ռազմափորձերուն, որոնք տեղի ունե-ցան յիշեալ դէպքի Նախօրեակին, Շոցի շրջանին մէջ։ Ռ՛կ գիտէ, թե-րեւս ալ մասնակի հակադարձութիւն մըն էին անոնց՝ ուժի ցուցա-դրութեան իմաստով, որովհետեւ թե՛ 3 յունուարի դէպքէն առաջ եւ թե՛ մասնաւոր ա՛նկէ ետք, Իրանի եւ Շոցի երկիրներու միջեւ տեղի ունե-ցան հաղորդակցութիւններ, որոնք ամերիկեան լուսարձակներ չգրա-ւեցին, սակայն չէին կրնար անկկատ անցնիլ բոլորովին։ Յետոյ, ո՛վ կրնայ թափանցել վարագոյրներու ետին՝ իսկական սակարկութիւն-ներու խոհանոցներէն ներս...

Ուշագրաւ երեւոյթ՝ մը պարզուեցաւ Սուլէյմանիի սպանութենէ ետք, ամերիկեան թատերաբեմին վրայ։ Մինչեւ իսկ Թրամփի պաշտ-պանութեան Նախարարը եւ հանրապետական խորհրդարանական-ներ դժգոհութիւն արտայայտեցին ռազմատենչ ընթացքին համար՝ ուղղակի կամ անուղղակի ներգլով հաստատելով, որ իրանցի գինու-րականին վերագրուած մեղադրանքները այդքան ալ ճիշդ չէին, իրա-կանութեան մէջ ան ո՛չ թէ «աշխարհի թիւ մէկ ու ամէնէն վտանգաւոր ահաբեկիչն էր», այլ ընդհակառակն, տարիներ շարունակ պայքա-րած է «խւլամական պետութիւն» կոչուած եւ բոլորին կողմէ անվի-ճելիօրէն ահաբեկչական խմբաւորում՝ ընդունուած հրուսակախում-բին դէմ։ Քանի մը ամիս առաջ նման դիմաշրջում արձանագրուած է Նոյն հրոսակախումբերուն դէմ ճակատող քիւրտերուն հանդէպ, որոնք մէկ օրէն միւսը դաշնակից-գինակիցի դերէն նետուեցան լքեա-լի խրամատին մէջ, յետոյ քարիւղի հոդերուն պաշտպանութեան խո-րագիրին տակ գործակցութիւնը վերականգնեցաւ՝ առանց մեծ աղ-մուկի... (Պետք չէ մտախն ընել, որ ոճրագործ հրոսակախումբին շնորհիւ՛ած է «սիւնի» գունաւորում, Իրան ծանօթ է իր չիլ ինքնու-թեամբ, անդին՝ բազմաթիւ փաստացի վկայութիւններ արձանագը-րած են, որ իբրեւ սիւնիի ճանչցուած Թուրքիան կը կանգնի այդ ահա-բեկչական խմբակներուն ետին, գանոնք կը գործած ի շահ իր ծրա-գիրներուն՝ ընդդէմ Սուրիոյ, քիւրտերուն եւ անուղղակիօրէն Նաեւ Իրանի, հոգ չէ թէ մերթ ընդ մերթ անոր հետ մերձեցում կը խաղայ)։ Այս բոլորով, չենք կրնար հալած իւրի պէս ընդունիլ սիւնի-շիի վե-րագրումները, որովհետեւ երկար տեւողութեան վրայ դիտելով իրա-կանութիւնները՝ աշխարհը տեսած է, պե՛տք է տեսնել, թե՛ ոչ իսկական սիւնիին, ոչ ալ շիին, ասիէին կամ այլ համայնքներ-ժողովուրդներ հա-մախոհ են ահաբեկչական խմբաւորումներուն, այլ ընդհակառակն, բոլորն ալ, առաւել կամ նուազ չափով, վնասուած են այդ խմբաւո-րումներէն, տեսած են, թե՛ ո՛վ է գանոնք իսկապէս շահագրգռել ու գինողը Իրաքի, Սուրիոյ մէջ եւ այլուր, տուեալ երկրին ու անոր ժողո-վուրդին դէմ շարժման մէջ ղնողը, գաղթականներու ալիքներ յառա-ջացնողը։ Սուրիոյ Իտիլպը տակաւին ապրող-ահաբեկուող օրինակ է...

Ակներէ մեկնաբանութիւններէն մէկն ալ այն էր, որ Թրամփի ու ընկերակիցներուն ետին կանգնողները կը փորձին անգամ մը եւս ամերիկեան ուժերը արձակել անՆախատեսելի հետեւանքներով յոի արկածախնդրութեան մը մէջ, իշխանաւորները առաջնորդելով սու-տերով, նման այն սուտերուն, որոնք «փարոս» հանդիսացած են Նա-խընթաց ահաւոր պատերազմներուն, սկսելով Վիեթնամէն, անցնե-լով Իրաքի առաջին եւ երկրորդ պատերազմներէն ու հասնելով «Արաբական գարուն»-ը հիւրընկալողներուն։ Յիշեցում կատարուե-ցաւ, որ 30 տարի առաջ ալ հայլ Պուշ եւ իր խմբակը ամերիկացի ժո-ղովուրդն ու խորհրդարանը խաբեցին՝ Իրաք-Քուէյթ հակամարտու-թիւնը սարքելով ու Քուէյթի մէջ «իրաքեան ոճիրներ» բեմադրելով, իսկ 11 սեպտեմբերի պատմական դէպքէն ետք որդի Պուշն ու իր խմբակն էր երկիրը Սատտաւ Յիւսէյնի դէմ պատերազմի մէջ նետո-ղը՝ հաւատաւելով, որ ան կրնայ իր (չունեցած) կորիզակի գնեւերով յարձակիլ Միացեալ Նահանգներու վրայ։ Վերջապէս, Թրամփի ու անոր Նախորդներուն քննադատները կը նկատեն, թէ ինչպիսի՝ «հե-ռատեսութեամբ» կը շարժի ամերիկեան վարչամեքենան, կամ վա-րագոյրներու ետեւի խոհանոցներէն՝ գայն շարժման մէջ ղնողները, որովհետեւ ո՛չ Սատտաւ Յիւսէյնի, ո՛չ Ռուսամ պըն Լաւտին, ո՛չ Քազախբֆի եւ ո՛չ ալ Ապու Պաքըր Պաղտատիի նման դմբերու չեզո-քացում (ի դէպ, գանոնք բոլորը Նոյն ակնոցով դիտելն իսկ սխալ տեղ

կ'առաջնորդէ դէպքերուն հետեւողը) ծառայած են Միացեալ Նա-հանգներն ու աշխարհը աւելի ապահով դարձնելու յոխորտանքնե-րուն, ընդհակառակն, կարգ մը «թիւ մէկ»-երու հրապարակէն հեռա-ցումը ծանրացուցած է քառսային վիճակը, որ, խորքին մէջ, իսկական Նպատակակէտն է թրամփներու, փոմփեռներու, օպամաներու եւ անոնց դերերուն բաժնեկիցներուն ետին գտնուողներուն, որոնք կը շարժին բացարձակապէս շահու հետամտութեամբ, անոնց համար մարդկային կեանքերը ո՛չ մէկ արժեք կը ներկայացնեն, միլիոններու սպանող, գաղթական դառնալն ու ողբերգական վիճակներու մատուղ-փլը ոչինչ կ'ըսեն։ Այդ «անտեսանելի բեմադրիչ»-ներուն համար կա-րելուը գէնքերու վաճառքին ընդարձակումն է, քարիւղի եւ այլ պա-հեստներուն կողոպուտը, շուկաներ իրարու ձեռքէ խլելը։ (Սա անմե-ղութեան կամ բարի վարքի վկայագիր չի շնորհեր վարագոյրին առ-ջեւ երեցող դերակատարներուն)։

Բ.- Թրամփի կառավարութիւնը քանի մը օրուան մէջ վերիվայր շրջեց Չինաստանի հետ յարաբերութիւններու պատկերը։ Չինաստա-նը, որ տնտեսական պատժամիջոցներու, թշնամական վերաբեր-մունքի եւ ծանր ամբաստանութիւններու թիրաւ էր երկար ատենէ ի վեր, յանկարծ շահեցաւ բարի վարուց վկայագիր։ Թրամփի հաւանա-բար Նիքսընը յիշեց այլ իմաստով, եւ ո՛չ միայն անոր պաշտօնագըրկ-ման պատճառ դարձած գայթակրութեամբ։ Ի վերջոյ, Նիքսընը չէ՛ր, որ Չինաստանի հետ մշակած էր «փիկկ-փունկ»-ի քաղաքականու-թիւն՝ հարթելով Չինաստանի «բարեշրջման» ուղին, որ այսօր այդ համայնավար երկիրը վերածած է ամէնէն դաժան դրամատիրու-թեան բեմի ու... գոհի։ Իսկ Նոյն գիծին վրայ, Յիւսիսային Քորեայի հետ Թրամփի խելոկատակ վարմուսը կը քողարկէ զինք շարժողնե-րուն մէկ այլ խաղը։

Գ.- Վերոյիշեալ մեծ զարգացումներուն հետեւողներուն ուշադրու-թենէն չվրիպեցաւ, որ Ուաշինկթըն սկսած է առեւտրեալ դուրս իյնալ Միջին Արեւելքի մէջ եւ այլուր տարուող կարգ մը մեծ խաղերէ։ Օրի-նակի համար, Ռուսիա քանի մը քայլ առաւ Եւրոպայի հետ գործակ-ցութեան, եւ՝ իր շահերը յառաջ տանելու, ճամբուն վրայ, մէկ կողմէ՝ դէպի Գերմանիա վառելանիթը հասցնող խողովակին, միւս կողմէ՝ Թուրքիոյ վրայով վառելանիթի խողովակաշարի ծրագիրներուն իրականացումով։ Անդին՝ Թուրքիա յանկարծ ինքն իրեն վերապահեց Լիպիոյ մէջ խաղաղարար կողմէ դերակատարութիւն մը, որոշեց բա-նակալին ուժեր տրամադրել միջազգային ճանաչում վայելող Լիպիոյ իշխանութեան՝ ընդդէմ զօր. Յաֆթարի հակակշիռին ենթակայ գօ-տիին։ (Ի դէպ, ոմանք հանելուկային կը նկատեն Լիպիոյ բեմին գար-գացումները՝ նկատի ունեւալով, որ Թուրքիոյ հետ այնքան մերձե-ցում իրականացուցած Ռուսիան, Եգիպտոսի, Մուսուլման Արաբիոյ եւ Շոցի այլ երկիրներու հետ կը կանգնի Յաֆթարի կողքին։ Յանելու-կին պատասխանը մէկ բառ է. գտարին շաւ...)։ Ըսիք՝ առեւելոյթ դուրս իյնալ, որովհետեւ քիչ մը խորաթափանց քննարկում դիտողն կը հասցնէ այն ճշմարտութեան, որ շարժումները կը Նախաձեռնուին պետութիւննե՛րը վարող՝ «անպատկան ուժեր»-ու կողմէ։

Դ.- Լուսաբանկներէ հեռու ինկած-պահուած զարգացումներէն մէկն ալ Մեքսիքայի սահմանին վրայ կառուցուող պատի պիւսճեին իսկապական վերելքն է։ Ըստ որոշ աղբիւրներու, 5 միլիառ տոլարի պիւսճեով ճամբա հանուած ծրագիրին նորագոյն պահանջները հա-սած են... 18 միլիառի։

Կարելի է շարունակել 2019-2020 անցումի օրերու «միջանկեալ» իրադարձութեանց թումն ու անոնց շուրջ մեկնաբանութիւններն ցուցակագրումը, սակայն բացայայտ է, որ յառաջիկայ օրերուն ու շա-բաթներուն, եւ մինչեւ Միացեալ Նահանգներու Նախագահական ընտրապայքարի լիարժէք բացումը, ամերիկեան միջազգային բե-մերուն վրայ Թրամփի դատավարութեան գործընթաց պիտի գրաւէր կարելուր տեղ մը։ Մասամբ արդարացան այն տեսակէտները, որ Իրանի եւ այլոց հետ ամերիկեան թղթածրարներու «պեղումով», Թրամփ եւ գործակիցներ պահ մը յաջողեցան դատավարութեան հարցը հեռու պահել լուսարձակներէ, սակայն շիշէն դուրս փախած «կախարդական հսկան» ահա վերստին կը կոչուի իր դերին։

Այս բոլորին կ'ստես եւ ականջալուր մնալով այս ու յառաջիկայ իրա-դարձութիւններուն, մեզի՝ հայերուս համար կենսական հարց է, բնա-կանաբար, Յայաստանն ու այդ բոլորին հաւանական անդրադարձ-ները՝ մեր հայրենիքին վրայ։ Յաւանաբար Ռուսիոյ իշխանութեան բարձրագոյն մակարդակին վրայ արձանագրուող եղափոխութիւննե-րը նմանապէս կրնան որոշ անդրադարձ ունենալ ոչ միայն Յայաա-տանի, այլ Ռուսիոյ ներգործութիւնը «վայելող» այլ գօտիներու վրայ։ Յետեւաբար աւելի քան հրամայական է, որ մեր պետական, քաղա-քական-կուսակցական այրերը ամենայն զգուշաբարութեամբ ու շրջահայեցութեամբ քայլ պահեն վտանգաւոր կամ վտանգներու մեղմացումը ցոյց տուող զարգացումներուն հետ, հակաճառութիւն-ներու եւ վիհերու խորացումէ խուսափելով՝ ճիգ ընեն ձեռքերու միաց-ման, ուժերու մէկտեղման ու կարողականութեանց համակարգումին, համադրումին։

... Կայ, անշուշտ, ամերիկեան յառաջիկայ ընտրադաշտը, ուր օրին մուտք գործելու համար պէտք է օժտուած մնալ գո՛նէ նորագոյն զարգացումներու յիշողութեամբ։

Ս. ՍԱՅՏԵՐԵՃԵԱՆ

16 յունուար 2020

ԹՈՒՐԲԻԱ՝ «ՏԱԳՆԱՊՆԵՐՈՒ ԵՌԱՆԿԻՒՆ»-ԻՆ ՄԷՋ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ՍԸ ՀԵՏԱՊՆԴՄԱՆ ՀԵՏՔԵՐՈՎ

Միջինարեւելեան ընդիմաւոր կացութիւնը բաւական բարդ ժամա-նակահատած մը կ'ապրէ։ Եթէ Նախապէս հարցերուն հարցը Մար-իոյ տաղնաւան էր, ապա այսօր Իրան-Միացեալ Նահանգներ լար-ուածութիւնը եւ Լիպիոյ տաղնապը կը համարուին այն երկու ծիրերը, որոնք առաւել կը բարդացնեն արդէն իսկ պայթումի մը ամբողջական վտանգ դիմագրաւող տարածաշրջանին իրավիճակը եւ կ'արգելա-կեն համաշխարհային խաղաղութեան եւ կայունութեան երաշխա-ւորման միտող ճիգերն ու Նախաձեռնութիւնները։

Իրան-Միացեալ Նահանգներ անխախընթացօրէն վտանգաւոր լարուածութեան բախումներու դաշտին վերածուած Իրաքն ալ կու գայ աւելնալու Սուրիոյ եւ Լիպիոյ՝ կազմելու համար տաղնապներու թատերաբեմ հանդիսացող միջինարեւելեան այն եռանկիւնը, ուր մեզ հետաքըրրողը Թուրքիոյ դերակատարութիւնն ու ունենալիք բաժինն է, ինչ կը վերաբերի լուծումներու եւ տնտեսաքաղաքական շահերու ձեռքբերման։ Յոսւ է, որ առաւել կարելոորութիւն կը տեսալ երեք եր-կիրներուն մէջ արձանագրուող իրադարձութիւններուն նկատմամբ Անգարայի իշխանութիւններուն որդեգրած քաղաքականութիւնը։

Տաղնապներու այս եռանկիւնը Անգարայի համար անկապաճած Մի-ջին Արեւելքի մէջ շրջանային առանցքային դերակատարութիւն մը ապահովելու նպատակին իրականացման լաւ միջավայր մըն է, ուր նորագոյն քայլը եղաւ Թուրքիոյ արտաքին գործոց Նախարար Մեւ-լուք Չաւուշօղլուի Պաղտատ այցելութիւնը։ Վերջին օրերու լարուա-ծութեան դրդապատճառներու քննարկման քողին տակ Չաւուշօղլու Իրաքի մարտաքաղաքին մէջ հանդիպումներ ունեցաւ վարչապետ Ատէլ Ապտուլ Մեհտիփի, Նախագահ Պարհաւ Սալէհի եւ արտաքին

գործոց Նախարար Սոհամետ Յաքիմի հետ։ Իսկ նման լարուած մթնոլոր-տի մը մէջ Պաղտատ այցելութեան նպատակին մասին խօսելով՝ Չաւու-շօղլու յայտարարեց, որ անիկա կ'իյնալ շրջանին մէջ խտնածութիւնը մեղմացնելու Անգարայի քաղաքականութեան ծիրին մէջ։

Եթէ Իրաքի բաժին կ'իյնար արտաքին գործոց Նախարարին այցե-լութեամբ բնորոշուած միջամտութիւն մը, Լիպիոյ եւ Սուրիոյ պարա-գաներուն միջամտութիւնը աւելի երկու պետութիւններուն ներքին գործերուն միջամուխ դառնալու թրջական բացայայտ քայլեր էին։ Թե՛ Սուրիոյ, եւ թե՛ Լիպիոյ պետական գերիշխանութիւններու ռուղուրի-մամբ բնորոշուած ծրագիրները՝ Սուրիա թրջական ուժերու ներխու-ժում, իսկ Լիպիա թրջական ուժերու առաջում եղան երբեմնի Օսման-եան կայսրութեան սահմաններուն մէջ ինկող երկու երկիրներուն մէջ ալ թրջական ազդեցութեան

ՄԱՍՈՒՆԻ ԲԱԶՄԱԹԻ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԻՑ ՄԷԿԸ՝ ԱՐԱԲԱԽՕՍ ՀԱՅԵՐ

Սասունն ու Սասունի «արաբացած» հայերի թեման իսլամացումը հայերի պատմության ուսումնասիրման ընդհանուր պարունակում, ցուց, շարունակում է մնալ ամենաքիչ շոշափումներից մեկը... Սասունի անառիկ դիրքը, տեղի բնակիչների չափազանց փակ կենսակերպն ու գրաւոր նիւթերի խիստ սակաւութիւնը այն հիմնական դժուարութիւններն են, որոնք ծառանում են հայաստանցի ու սփիւռքահայ ուսումնասիրողների առաջ յատկապէս յետցեղասպանական Սասունն ուսումնասիրելիս:

Ցուց, Սասունի արաբախօս հայերի «գաղտնիքը» կապւած է նրանց պատմութեան՝ ամբողջովին հենց յետցեղասպանական շրջանի զարգացումների արդիւնք լինելու հետ: Իրադարձութիւնների, որոնք մենք՝ Չայաստան կամ սփիւռք տեղափոխուածներս մասնակից ու ծանօթ չէինք:

Այն, որ ժամանակակից Սասունում առաւել շատ խօսում են հենց արաբերէն, այլ ոչ քրտերէն կամ թուրքերէն, ինչպէս ենթադրում են մեզանում շատերը, առաջին պահին զարմացում է հենց սասունցի գաղթականների ներկայ սեւրւոններին, որոնք տարիներ շարունակ իրենց ընտանիքների ներսում յաճախ լսել են «Էրկրի», դրա բնակիչների ու կենցաղի մասին ցանկացած մանրուք, մինչեւ անգամ՝ պապական գիւղերի տների քարի գոյըը, սակայն գրեթէ երբեք չեն լսել հոծ արաբ բնակչութեան առկայութեան կամ արաբերէն լեզւի մեծ տարածութեան մասին: Եթէ տնտղենք Սասունի՝ մինչ 1915-ը հայկական գիւղերի ցանկերը սասունցի ազգագրագետներ Վարդան Պետրոյեանի, Գեղամ Կիրակոսեանի եւ այլոց աշխատութիւններում, ապա այստեղ էլ կարող ենք արձանագրել, որ 20-րդ դարի սկզբին Սասունի 500-ից անէլի գիւղերի շրջանում արաբախօս բնակչութիւն ունեցողները չէին գերազանցում մի քանի տասնեակը: Մինչդէռ այսօր արաբերէն է խօսում գրեթէ ամբողջ կենտրոնական, արեւելեան ու հարավարեւելեան Սասունը: Մեզ համար այս ամենը ծայրաստիճան հետաքրքիր է դառնում յատկապէս այն իմաստով, որ հենց այս հատուածներում են կենտրոնացում Սասունի իսլամացւած կամ ծայտեւլ-քրիստոնեայ հայերի հիմնական ու ամենամեծ զանգուածը:

Դէնց այստեղ պէտք է արձանագրենք շատ կարեւոր մի փաստ... 20-րդ դարի սկզբին «արաբացել» են ոչ միայն Սասունի հայերի մի ստուար զանգուած, այլեւ Սասուն գաւառն առհասարակ: Չայոց ցեղասպանութիւնը, քրտական ապստամբութիւններն ու մի շարք այլ՝ հիմնականում քաղաքական ու ընկերային պատճառներ դարձրին Սասունի զգալի հատուածը արաբախօս, իսկ այստեղ իրենց կենսքը շարունակած հայերը՝ որպէս տեղի հասարակութեան անքակտելի մաս, չէին կարող չընկնել ընդհանուր հոսանքի տակ: Դուք կը զարմանաք, սակայն գրեթէ նոյն ժամանակաշրջանում Սասունում «արաբացել» են ոչ միայն հայեր, այլեւ քրտեր: Այնպէս որ, ամբխա-հաճոյ թեզը, թէ Սասունի արաբները բոլորը հայ են, քանի որ սկսեցին երեւալ միայն Յեղասպանութիւնից յետոյ, ի սկզբանէ դնում ենք մի կողմ ու փորձում վերլուծել Սասուն աշխարհի՝ մեր դասագրքերից դուրս մնացած պատմագրութեան ամբողջական ու ընդգրկուն պատկերը եւ նախ պատմասխանեք առաջին կարեւոր հարցին...

ՈՎ ԵՆ ՍԱՍՈՒՆԻ ԱՐԱԲՆԵՐԸ

Սասունում արաբների ներկայութիւնը թուագրում ենք դեռ 9-րդ դարից, երբ տեղի ունեցած պատմական իրադարձութիւնները հիմք են կազմել նաեւ մեր ազգային դիւցազնավէպին:

Ներկայում Սասունում բնակւող արաբները պնդում են, թէ իրենց նախնիները եկել են Իրաքի Պասրա նահանգից, շեշտելով, որ ի սկզբանէ որպէս աշխատուծ վարձկաններ են եղել հայերի համար: Մի մասն էլ նշում է, որ եւնք առաջին արաբները եղել են մուսուլման սեյիտներ, որոնք, համաձայնութեան զայլով տեղի հայ դէկավարների/իշխանների հետ՝ որոշ հողատարածքներ են ստացել ու խաղաղ պայմաններում բնակչութիւն հաստատել այստեղ:

Սակայն, արի ու տես, որ ընդհուպ մինչեւ 20-րդ դարի սկիզբ մենք այս արաբների մասին գրեթէ չենք լսում, չենք քննարկում կամ էլ նրանք լուրջ դեր ունեցած չեն լինում Սասուն գաւառի պատմութեան մէջ: Աւելի'ն. ցայսօր խօսում է միջնադարում այստեղ քրտացած արաբների մասին, որոնք սեւրւոնները մինչ այժմ ապրում են Սասունում ու խօսում քրտերէն՝ տեղեակ լինելով, սակայն, իրենց նախնիների արաբական ծագման մասին:

Այս պարունակում կարեւոր ենք համարում քննել Օսմանեան կայսրութիւնում 19-րդ դարի վերջին եւ 20-րդ դարի սկզբին, ինչպէս նաեւ արդէն 30-ականներին նորաստեղծ Թուրքիայի Զանդապետութիւնում տեղի ունեցած մի շարք քաղաքական ու հասարակական զարգացումներ ու դրանցից քիչաւ տարբեր ենք ինչի փոփոխութիւնները: Այստեղ պիտի արձանագրենք, որ թէ՛ Թանզիմաթի յայտնի բարեփոխումների շարքը ու դրան յաջորդած յուզումները, թէ՛ աւելի ուշ հենց ազգային ու կրօնական հողի վրայ եղած բախումներն ու կոտորածները լիովին ի վիճակի էին փոխել կայսրութեան մաս կազմած հենց մուսուլման ազգային խմբերի կողմնորոշումները, որոնք մինչ այդ որոշ տարածքներում դժուարացել են իրար տարբերակել կամ յստակ անուներով չեն կոչուել: Եթէ վերլուծենք Օսմանեան կայսրութիւնում ու հանրապետական Թուրքիայում ապրող մի շարք ազգութիւնների՝ նոյն շրջանում ապրած վայրիվերումները, կարող ենք այս ամենը անցկացնել նոյնիսկ այնպիսի հեղինակների գնահատականների պրիմսմով, ինչպիսիք են Էրիք Յոսպայանուն ու Էռնեսթ Կելսերը, որոնք առաջ են քաշում 19-րդ դարում աշխարհի տարբեր անկիւններում ազգայնական նոր կամ հենց առաջին ալիքների ծնալագրութիւն ու այդ ընթացքում ի յայտ եկած գաղափարի հիման վրայ՝ «ազգերի» ձեւաւորման թեզը:

Թէեւ ազգերի ձեւաւորման մասին վերոնշեալ հեղինակների թեզերը շատերիս համար մնում են խիստ վիճելի կամ առնուազն չեն համապատասխանում հայերի դէպքին՝ չենք կարող չփաստել, որ, ամէն դէպքում, նոյն տրամաբանութեամբ, օսմանեան հասարակութեան մաս կազմող բազմաթիւ խմբեր /ու յատկապէս մուսուլման խմբեր/ սկսեցին առանձնանալ իրենց մի շարք մշակութային ու լեզւական իւրայատկութիւններով, յստակ սահմանումներ փնտռել իրենց ոչ միայն կրօնական, այլեւ ազգային պատկանելիութեանը, ուրիշներն էլ, ինչպէս օրինակ՝ քրտերը, բռնեցին քաղաքական ազգ դառնալու ճանապարհը:

Այս պարունակում հետաքրքրական է քննարկել Սասունի արաբներին, որոնք գրեթէ նկատելի չէին մինչ 20-րդ դարի սկիզբը, սակայն այսօր կազմում են Սասունի բացարձակ մեծամասնութիւնը:

Թանգիմաթեան բարեփոխումները, դրանից յետոյ թափ առած կրօնական ու ազգայնական ծայրայեղական մի շարք հոսանքներ, Չայոց ցեղասպանութիւնը, քրտական ընդվզումները, 1937-ի ապրստամբութիւնը, հայերի զանգուածային բռնազաղթին յաջորդած այլ խմբերի ներգաղթը Արեւմտեան Չայաստան են ոչ միայն... այս ամենը կարող էր իր Էական դերն ունենալ Սասունի արաբների՝ հասարակութեան մէջ առանձնացմանն ու յատկապէս հարեան քիւրտ մուսուլմաններին իրենց տարբերակող յատկանիշների ընդգծմանը, որոնք էլ առիթ դարձան նրանց աւելի յաճախ կոչելու ոչ թէ «մուսուլման», այլ հենց՝ արաբ: Այսինքն տեղին կը լինի ասել, որ արաբները ոչ թէ նոր եկան, այլ նոր սկսեցին «երեւալ»:

Չմոռանանք մի շատ կարեւոր փաստ եւս... 16-րդ դարից սկսած Արեւմտեան Չայաստանի զգալի հատուածում, իսկ հարաւ-արեւելքում ամբողջութեամբ քրտերը մուսուլմանների շրջանում կազմել են բացարձակ մեծամասնութիւն եւ հաստատուած աղայական համակարգի շնորհիւ՝ դարձել պետութեան անմիջական կամ ոչ անմիջական ներկայացուցիչն այդ հատուածներում: Արաբները, թուրքմենները, չերքեզները կամ այլ մուսուլման խմբեր տեղ-տեղ այս մեծամասնութեան ընդհանուր խորապատկերին գրեթէ չէին երեւում եւ ազդեցիկ ուժ իրենցից ներկայացնել չէին կարող:

Այն փաստը, որ սասունցի բանասացները հիմնականում խօսում ու ներկայացնում էին քրտերին որպէս հիմնական հարեան, նոյնպէս տեղաւորում է այս տրամաբանութեան մէջ, հաշուի առնելով, որ նրանց հիմնական «կռիւը» քրտերի հետ էր, պետութեան ու իրենց միջեւ կանգնած էին նոյնպէս քրտեր: Իսկ Սասունում, ուր կրթական համակարգը գրեթէ բացակայում էր, տնտեսական մրցակցութիւնը նոյնպէս հասարակութեան իրարից զատում էր հիմնականում կրօնը, այսպէս, կային հայեր եւ ոչ հայեր:

Չայոց ցեղասպանութիւնն այս առումով կարեւոր դեր է խաղացել Սասունում այլ ազգային խմբերի դերերի վերաբաշխման ու պետական մօտեցումների հիմնովին վերանայման իմաստով: Ի վերջոյ, պետութեան հետաքրքրութիւններն ու պահանջները այստեղ 1915-ից յետոյ մի փոքր այլ էին, գործընկերները՝ նոյնպէս:

ՀԱՅ ՈՐԵՐԸ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԱՇԻՐԵՆԵՐՈՒՄ

Չայոց ցեղասպանութեան տարիներին արաբական աշիրեթներում պատկապարուած հայ որբերի քանակը հաշուելը բարդ է... բաւական է միայն ասել, որ գրեթէ ամէն արաբ ընտանիք Սասունում ունեցել է իր «արմանի»-ն՝ որդեգիր որբ տղայ կամ աղջիկ: Ընդ որում՝ Սասունում արաբական աշիրեթների ներսում տարածուած է եղել նաեւ հայ որբ աղջիկների ու տղաների մեծանալուց յետոյ փմեանց հետ ամուսնացնելը, ինչը թոյլ է տուել տեղի հայերին Յեղասպանութիւնից 10-15 տարի անց վերադարձողներ տասնեակ գիւղերում: Թէեւ ասել, որ արաբ ընտանիքներում յայտնուած բոլոր հայ որբերն էին նման բախտի արժանանում, միշտ կը լինի: Առեւտրուած հայ աղջիկների, որպէս ստրուկ աշխատեցուած հայ մանկահասակ տղաների պատմութիւնները նոյնպէս քիչ չեն:

Եւ այնուամենայնիւ... ինչո՞ւ էր տեղի արաբների ներգրաւուածութիւնը Յեղասպանութեան աւելի կրաւորական, իսկ պաշտպանութիւն գտնելու հարցում հայերն արաբական աշիրեթներում աւելի յուսալի յենարան էին գտնում յաճախ:

Նախ՝ քրտերը Սասունում հողեր էին ստացել օսմանների, իսկ արաբները՝ հայերի կողմից, եւ նրանց հարեանութիւնն ուներ աւելի երկար դարերի պատմութիւն: Սա նոյնիսկ մինչ օրս յիշում ու կարելուում է այս աշիրեթների կողմից:

Բացի այդ... մինչ Յեղասպանութիւնը արաբների ու հայերի գիւղերը Սասունում եղել են առանձին, ինչը թոյլ է տուել նրանց խուսափել հողային վեճերից, կրօնական հողի վրայ բախումներից, ինչը չի կարելի ասել քրտերի դէպքում, որոնք յատկապէս Ապտիւլ Յամիտ երկրորդի կառավարման շրջանում տեղակայում էին այնպիսի բնակելի տարածքներում, որտեղից բնական շրջափակման մէջ էին պահում հայ գիւղացուն՝ կամաց-կամաց սեղմելով ձեւաւորուած օղակը:

Եւ ամենակարեւորը... արաբները Յեղասպանութեան շրջանում պետութեան կողմից քրտերի պէս նոյն խոստումներին ու խրախուսումներին չէին արժանացել (քանի որ իրենց քանակի պատճառով լայնածաւալ գործողութիւններում օգտագործուել չէին կարող), կանոնաւոր ու զանգուածային կերպով չէին գիտուել հենց այդ նպատակով: Դետեւաբար նրանց մասնակցութիւնը Յեղասպանութեանը կարող էր կրել միայն անհատական, մասնաւոր բնոյթ:

1937-38-Ի ԱՔՍՈՐԸ՝ ՈՐՊԵՍ ՍԱՍՈՒՆԻ «ԱՐԱԲԱՑՄԱՆ» ՎԵՐՏԱՆԱԿԱՆ ՓՈԼ

Սասունի հայերի «արաբացումը» կամ արաբերէն լեզուի իւրացման հանգամանքները պարզելու համար նախ անիւրածնշտ է հայեացք նետել նաեւ Յեղասպանութիւնից կարճ ժամանակ անց այդ տարածքներում տեղի ունեցած մէկ այլ կարեւորագոյն իրադարձութեան, որը հայ հասարակութեանն առաւել ծանօթ դարձաւ: Տերսիմի դէպքերի քննարկման լույսի ներքոյ: Զէրնն են տեղեակ, որ 1937-ի քրտական ապստամբութիւնները լուրջ ազդեցութիւն ունեցան ոչ միայն Երեսիմցիներին, այլեւ հարեան մի շարք գաւառների եւ գլխաւորապէս հենց Սասունի բնակչութեան հետագայ ճակատագրի վրայ:

1937-38 թթ.-ի գիւնուած ապստամբութիւնն ու դրան յաջորդած զանգուածային աքսորը Սասունի հիմնական հատուածի լիովին արաբախօս դառնալու պատճառ դառնալու հետ միասին ամբողջովին փոխեց գաւառի բնակիչների հետագայ ճակատագիրը:

Թուրքիայի արեւմուտք աքսորուած աշիրեթների զգալի մասը 4-5 տարի անց համաներմամբ վերադարձաւ հայրենի լեռնային գիւղերը, սակայն խաղի կանոնները փոխուած էին, դերերը՝ նոյնպէս: Թէեւ այս ապստամբութիւնը «քրտական» որակելը վիճելի է եւ յաճախ այս պատմական իրադարձութիւնն ուսումնասիրելիս փաստում ենք դրա՝ Սասունի դէպքում աւելի շատ ընկերային, քան ազգային դրապատճառների վրայ հիմնուած լինելը, սակայն անհերքելի է, որ մինչ այդ Սասունում հիմնական կարեւոր հողատարածքների մեծ մասը քիւրտ արղաների ձեռքում էր, մինչդէռ աքսորից վերադառնալով՝ նրանք այլեւ չէին կարող գտնել նոյն պայմանները: Չարմանալի չէ, որ այս շրջանում էլ քրտական աւատապետութիւնը բառի բուն իմաստով իր մահկանացուն է կնքում Սասունում, իսկ մի շարք բարեբեր հողեր բաժին են հասնում պետութեան հանդէպ առաւել հաւատարիմ դիրք ունեցող արաբներին: Բացի այդ՝ արաբներին «մէջտեղ բերելը» ձեռնտու է եղել պետութեան համար հնարաւոր հայ-

քրտական նոր համագործակցութիւնը բացառելու իմաստով:

Եթէ առաւել պարզ դատենք, ընդվզողների դրապատճառները քաղաքական լինէին, թէ ընկերային, Սասունում 1915-ից եւ 1937-ից յետոյ «ամենաձեռնտու» ինքնութիւնը արաբական էր, առնուազն՝ կրկին չաքսորուելու կամ յարմար հողատարածքներ գտնեցնելու համար:

Բոլորովին պատահական չէ, որ բազմաթիւ աշիրեթներ, որոնք մեզ պատմութեան մէջ յայտնի են որպէս քրտեր (օրինակ՝ Շեկոյի տան քրտերը կամ Կենդոները, Զորամերը) այսօր ներկայանում են արաբ ու խօսում Սասունի արաբերէն բարբառով: Նոյնիսկ այսօր Սասունի գիւղերում ապրել շարունակող ծեր հայ սասունցիները իրար մէջ նրանց շարունակում են անուանել «քրտի լամուկներ»:

Սասունում ապրստամբութիւնից յետոյ արաբախօս դարձած քրտական ծագմամբ աշիրեթների գործօնը արաբացած հայերի ուսումնասիրման ընդհանուր պարունակում կարելու է այնքանով, որ մենք, ի վերջոյ, վստահ կարող ենք փաստել... արաբացած հայերի մի մասը անցել է ուծացման երկու եւ անգամ երեք փուլ... սկզբում պաշտպանութեան տակ են առնուել կամ առեւանգուել քրտական աշիրեթների կողմից, յետոյ այդ նոյն քրտերի հետ անցել արաբացման ճանապարհը՝ Սասունի միւս բնակիչների հետ վերապրելով գիւնուած նոր հակամարտութեան ու դրան յաջորդած աքսորի բարդ տարիները:

ԱՐԱԲԱՑՄԸ ԵՒ ԶՐՏԱՑՄԸ ՀԱՅԵՐԸ ՆՈՅՆ ՊԱՏԱՆԵՐՈՒՄ ԵՆ ԱՐԴԵՐԸ

Կարող ենք արձանագրել, որ Սասունում արաբների կողքին կենսքը շարունակած հայ որբերն ու նրանց ժառանգներ թէեւ նոյնպէս բախուել են կրօնական ու ազգային հողի վրայ տարատեսակ ճնշումների, սակայն հիմնականում շատ աւելի բաց են եղել առօրեայ շփումներում հարեան մուսուլմանների հետ... նրանց կենցաղը ժամանակի հետ գրեթէ նոյնացել է եւ յաճախ տարբերակիչ միակ հանգամանքը մնացել է միայն կրօնը: Իսկ իսլամացումների դէպքում տարբերակող գործօնները կենցաղում գրեթէ բացակայում են: Չնայած դրան՝ բոլորը մշտապէս գիտեն ու յիշում են դիմացինի արմատների մասին եւ թէ՛ կրօնափոխ, թէ՛ քրիստոնեայ հայերն, անշուշտ, ձգուել են կազմակերպել գլխաւորապէս, ներհամայնական ամուսնութիւններ, ինչին արաբախօս աշիրեթների արղաները հիմնականում չեն միջանտել: Ի հարկէ, հայ աղջիկներին առեւանգելու դէպքերը այստեղ էլ քիչ չէին, սակայն դրանք Սասուն գաւառում ունեն աւելի շատ ընկերային, քան ազգային կամ կրօնական հողի վրայ եղած դրապատճառներ:

Սասունը միակ վայրը չէ, որտեղ արաբական միջավայրում հայերը համեմատաբար աւելի հանգիստ պայմաններում են վերադարձուել եւ յաջողել այդ ընթացքում աւելի լաւ պահպանել թէ՛ լեզուն, թէ՛ կրօնը եւ թէ՛ ասանդորթները՝ ի տարբերութիւն քրտական միջավայրի, որտեղ Յեղասպանութիւնից յետոյ հայերը կամ լիովին մեկուսանում էին արտաքին շրջապատից ու վարում խիստ փակ ու ինքնապաշտպանողական հակազդեցութիւններով ներհամայնական կենսք, կամ՝ ամբողջովին քրտանում՝ թէ՛ լեզուով, թէ՛ գաղափարախօսութեամբ, թէ՛ կրօնով:

ԲՐԻՍՈՆԵԱՑ ԵՒ ԽԱՆՍԱՑՈՒՄԸ ԱՐԱԲԱԽՕՍ ՀԱՅԵՐ

Չափազանցրած չենք լինի, եթէ ասենք, որ Սասունի արաբ կամ արաբախօս աշիրեթներում կենսքը շարունակած հայերը Յեղասպանութիւնից յետոյ կրօնը եւ մայրենին իրաւամբ ամենաերկարը պահպանած հայերի խմբերից են Արեւմտեան Չայաստանի ամբողջ տարածքում: Բացառութեամբ մանկահասակ որբերի, որոնք յաճախ իսլամացել են շատ փոքր տարիքում, միւս սասունցիները հիմնականում յաջողել են ինքնակազմակերպուել ու ներհամայնական ամուսնութիւնների միջոցով կրկին վերադարձուել՝ այսպիսով համայնաքային փոքրիկ կղզեակներ ձեւաւորելով Սասունի լեռնային տասնեակ գիւղերում:

Սասունի անառիկ դիրքն ու փակ կենսակերպը, խառն ամուսնութիւնների բացառման խիստ սկզբունքը, ինչպէս նաեւ Սասունում աղայական/աւատապետական հասարակարգի՝ մինչ վերջերս իր ուժը կորցրած չլինելը ապահովեց այս հայերի ֆիզիքական գոյութիւնը: «Սա իմ հայն է» (այսինքն՝ մեր որդեգրած, մեր կողմից պաշտպանութեան տակ առնուած) արտայայտութիւնը Սասունում շատերին է ծանօթ... սա առիթ էր, որ հայերի հետ հողային վեճեր կամ այլ խնդիրներ ունեցած բազմաթիւ մուսուլման աղաներ յետ քաշուէն, երբ խօսքը գնում էր մէկ այլ աշիրեթի «պատկանող» հայի ու նրա ունեցումների մասին:

Բացի այդ, քանի որ հայերը աշիրեթական կարգով երբեւէ չեն ապրել, իսլամանալուց յետոյ էլ նրանք այդ ցեղախմբի անդամ չէին ընկալում եւ առանձին կարգավիճակ էին ունենում գիւղում, ինչը պատճառ էր դառնում, որ ոչ ոք, այդ թւում՝ հենց հայերը, երբեւէ չմոռանան իրենց իսկական ծագման մասին:

Բոլոր այս հանգամանքները, ինչպէս նաեւ սասունցիների յամառութիւնն ու ընտանեկան չափազանց սերտ կապերը ծառայեցին նրան, որ Սասունում հայերը ոչ միայն կարողանան Յեղասպանութիւնից յետոյ բաւականին երկար ժամանակ չձուլուել, այլեւ վերադարձուեն ու բազմանան:

Սասունում փրկուած հայերի զգալի մասը առանց գործող եկեղեցիների ու քահանաների պահպանել են կրօնն ու եկեղեցական աւանդոյթները ընդհուպ մինչեւ 1970-ականները:

Ազգային, կրօնական նոր ճնշումները, որոնք Թուրքիայում նոր թափ առան 1950-ականներից, սակայն, Սասունում իրենց գազաբնակեւոյն հասան 1970-80-ականներին, պատճառ դարձան քաղաքայնացման հզօր ալիքի, որը դեպի Թուրքիայի արեւմուտք տարաւ իր հետ սասունցիների հոծ զանգուածները՝ իրենց հետ հայրենի գիւղերից տանելով թէ՛ աւանդոյթները, թէ՛ բարբառը:

ՄՓԻԻՌ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ (ԹԱԻՇԵԱՅ) ՄԹՆՇԱՂԻՆ

Կարելի չէ անտեսել քաղաքական զորաշարժը, որուն դրօշակիրը եղաւ Դաշնակցութիւնը՝ հարազատօրէն դրսեւորելով իր կեդրոն-ձախ գաղափարախօսական դիմագիծը հարկային համահարթեցման խնդրով, ոսկի առիթ մը՝ բոլոր ձախ ուժերու համախմբումին, որ այնպէս ալ տեղի չունեցաւ դժբախտաբար։ Զարկերու համահարթեցման օրէնքը, ի դէպ, խօսուն փաստն է թաւշեայ յեղափոխութեան ղեկավարութեան տնտեսական ազատ-շուկայամոլութեան գաղափարախօսական համոզումին, ընդ որում՝ կենդանի կը մնայ այն համոզումը, որ ունեին Ե՛ւ Լեւոն ՏԵՐ Պետրոսեան, Ե՛ւ Ռոպերթ Քոչարեան, Ե՛ւ Սերժ Սարգսեան՝ յաւելեալ արժեքի յաւելեալ կուտակման իրաւունք, որ հարստութեան արդար վերաբաշխումի ամեն քայլ, ինչպէս յառաջընթացային (**պրոկրեսիւ**) հարկային դրութիւնն ու անոր արմատականացումը, կը բացառե՛ հաւատալով պահանջարկ-առաջարկ շուկայական հաւասարակշռման «անյայտ ձեռք»-ի սկզբունքին։ Այս իմաստով իմքայլական իշխանութիւններէն համա-կարգային արմատական որեւէ փոփոխութիւն սպասելի չէ, թէկուզ եւ այդ ուզէն հաւատալ ու հաւատացնել փտածութեան դէմ պայքա-րի իրենց քաղաքականութեամբ։

Թաւշեայ յեղափոխութեան **լիպերալ-պոպուլիստ** բնոյթին կող-քին, կարելոր է նկատի ունենալ անոր ներագգային բնոյթը, որ զինք տարբերեց նախապէս տեղի ունեցած բոլոր գունատր յեղափոխու-թիւններէն։ Թէ այս վերջինները Ե՛ւ ներշնչման, Ե՛ւ զօրաշարժի կազմակերպումի մարտավարութեանց ուսումնասիրութեան աղբիւր էին՝ անկասկած։ Վերջին հաշուով, բոլոր յեղափոխութիւնները ունեցած են արտաքին ներշնչում, սորված են տարբեր փորձառութիւննե-րէ եւ վերածնունդ են փորձառութեան աղբիւրի։ Ոմանք ունեցած են անդրազգային/համամարդկային առաքելութեան տեսլական եւ ծնունդ տուած հերոսներու՝ Չէ Կեւարա, Նելսոն Մանտելա, Վաշլա Յաւել... Գունատր յեղափոխութիւնները, առանց թերգահատելու իրենց **ռեզոն տ’էթը**-ը եւ դերակատարներուն անկեղծութիւնը, ծնունդ տուած են յեղափոխութեան **անթփոքրընդ**-ներու, ինչպէս եղած է պարագան Միլոսեիչին դէմ զօրաշարժ կազմակերպած երի-տասարդ խմբակին, կամ ալ հերոսէ ծաղրածուի վերածնած ղեկա-վարներու՝ ի դէմն Սահակաշվիլիի։ Թաւշեայ յեղափոխութիւնը հա-մաշխարհային ուշադրութեան արժանի եղաւ, բայց մնաց սահմա-նափակ հայրենի իրականութեան մէջ։ Այդ մէկը կրնայ եւ փաստը ըլ-լայ քաղաքական ողորնելի գզուշաւորութեան, զոր ցուցաբերեցին յեղափոխութեան ղեկավարները, որոնք ոչ մէկ հակում ունեցան հա-մաշխարհային «աստղեր» դառնալու։ Բայց թաւշեայ յեղափոխու-թիւնը, արտաքին աշխարհաքաղաքական ազդակներու բերումով, ներազգային երեւոյթ ըլլալէ բացի, այլընտրանք չունէր։ Փաստօրէն արտաքին-յարաբերական մարզին մէջ Ռուսաստանի հետ ռազմա-քաղաքական դաշինքի անփոփոխ մնաց, եւ զայն հարցականի տակ դնող ամեն որոյճ քայլ, թէկու՞զ եւ՝ անվամայ եւ արդիւնք անզգուշու-թեան, իր ժխտական անդրադարձը անմիջապէս զգացնել տուաւ։ Միտաքին/աշխարհաքաղաքական ազդակի որոշիչ գերակայու-թիւնը Դայաստանին նման փոքր պետութեան եւ միջազգային տնտեսութեան մէջ անգոյ ըլլալու չափ աննշան երկրի մը համար կը բացատրէ, թէ ինչո՞ւ ամեն կարգի փոփոխութիւն միայն ներազգային ոլորտին մէջ կրնայ իրապաշտօրէն մտածուիլ, եւ ոչ մէկ բանավեճ մտահան կրնայ ընել երկրի ռազմաքաղաքական կախուածութեան անյամատարումը։

Յետեւաբար, երբ Իմքայլական կառավարութեան առաջին տար-ւան իրագործումներուն քննարկման հարց դրուի, անհրաժեշտ է կա-րելորդութեամբ նկատի ունենալ Թաւշեայ Յեղափոխութեան **լիպե-րալ-պոպուլիստ** գաղափարախօսական ուղղուածութիւնը եւ արտա-քին ռազմաաշխարհագրական սահմանափակումները։ Այսինքն՝ փոփոխութիւնները պիտի քննարկել զուտ ներազգային/հայրենի ոլորտին մէջ, եւ անց միայն հետեւումներ ընել անոր արտաքին, այս յօդուածի պարագային՝ Սփիւռքի հետ յարաբերութիւններ, անդրադարձներու եւ կարելի զարգացումերու մասին։

Փետրուար 2019-ին կառավարութիւնը ներկայացուց իր հնգամ-եայ ծրագիրը։ Զայաստանի Զանրապետութեան 7-րդ գումարման Ազգային ժողովի առաջին նստաշրջանի հերթական նիստին իր ելոյ-թին ընթացքին վարչապետ Փաշինեան «ազարարեց» «համաժո-ղովրդական, տնտեսական յեղափոխութեան սկիզբ», մասնաւորա-բար շեշտելով. «Չայ ժողովարդը յաղթած է կաշառակերութեան, ամենաթողութեան, խմբակային կառավարման դէմ պայքարին, եւ հայ ժողովուրդը պիտի յաղթէ աղքատութեան, գործազրկութեան, խեղճութեան ու անզործութեան դէմ պայքարին»։ Նոյն այդ ելոյթին մէջ վարչապետը կարեւոր բաժին մը յատկացուց հայկական սփիւռ-քի հետ յարաբերութիւններուն՝ յայտարարելով՝ (ա) սփիւռքի նախա-րարութեան կազմալուծումը, (բ) վարչապետի աշխատակազմին մէջ ստեղծել սփիւռքի գործերով յանձնակատար, «որ վարչապետի անունով եւ յանձնարարութեամբ պիտի իրականացնէ սփիւռքի հետ յարաբերութիւններու քաղաքականութիւնը, ինչպէս նաեւ վարչապե-տի յանձնարարութեամբ պիտի համակարգէ նախարարութիւններու աշխատանքը սփիւռքի հետ յարաբերութիւններուն մէջ՝ միեւնոյն ժամանակ ապահովելով Զայաստան-սփիւռք յարաբերութիւններու բաւական բարձր եւ պատշաճ մակարդակ»։ Այս տրամբանութեան հետեւումով վարչապետը դրաւ երկու խնդիր, զորս անուանեց «յե-ղափոխական»։ Անոնցմէ առաջինը սփիւռքի ներուժի քարտեսա-

գրումն է, անհրաժեշտ քայլ մը՝ ի խնդիր համահայկական ցանցի ստեղծման։ «Մենք պիտի ունենանք համակարգ մը, որ իր մէջ պիտի ներառէ ամփոփ եւ կիրարկելու ամենօրեայ տեղեկատուութիւն, թէ սփիւռքի ո՞ր հատուածին մէջ մենք ինչպիսի՞ ներուժ ունինք, եւ այդ ներուժին հետ կառավարութիւնը ի՞նչ համագործակցութիւն պէտք է իրականացնէ Զայաստանի Զանրապետութեան տնտեսական, քա-ղաքական, անվտանգութեան մակարդակը բարձրացնելու առու-մով»։ Երկրորդ՝ սփիւռքը ներկայացնող միասնական կառոյցի եւ միասնական կազմակերպութեամբ կամ ձեւաչափի ստեղծում։ Այս իմաստով «մեծ մարտահրաւէր»-ը պիտի ըլլայ, ըստ վարչապետին տուած բացատրութիւններուն, «ամբողջ սփիւռքը ներկայացնող ինչ-որ ներկայացուցչական կառոյց», հարթակ մը, ուր քննարկուած ինչ-որ հարց կրնայ օրինականօրէն սփիւռքի հետ համաձայնեցուած հարց համարուիլ։

- **Կարելի չէ անտեսել քաղաքական զօրաշարժը, որուն դրօշակի-րը եղաւ Դաշնակցութիւնը՝ հարազատօրէն դրսեւորելով իր կեդրոն-ձախ գաղափարախօսական դիմագիծը հարկային համահարթեց-ման խնդրով, ոսկի առիթ մը՝ բոլոր ձախ ուժերու համախմբումին, որ այնպէս ալ տեղի չունեցաւ դժբախտաբար։ Զարկերու համահարթեցման օրէնքը, ի դէպ, խօսուն փաստն է թաւշեայ յեղափոխութեան ղեկավարութեան տնտեսական ազատ-շուկայամոլութեան գաղա-փարախօսական համոզումին, ընդ որում՝ կենդանի կը մնայ այն հա-մոզումը, որ ունեին Ե՛ւ Լեւոն ՏԵՐ Պետրոսեան, Ե՛ւ Ռոպերթ Քոչարեան, Ե՛ւ Սերժ Սարգսեան՝ յաւելեալ արժեքի յաւելեալ կուտակման իրաւունք, որ հարստութեան արդար վերաբաշխումի ամեն քայլ, ինչպէս յառաջընթացային (պրոկրեսիւ) հարկային դրութիւնն ու անոր արմատականացումը, կը բացառե՛ հաւատալով պահանջարկ-առաջարկ շուկայական հաւասարակշռման «անյայտ ձեռք»-ի սկզբունքին։ Այս իմաստով իմքայլական իշխանութիւններէն համա-կարգային արմատական որեւէ փոփոխութիւն սպասելի չէ, թէկուզ եւ այդ ուզէն հաւատալ ու հաւատացնել փտածութեան դէմ պայքա-րի իրենց քաղաքականութեամբ։**

Փաշինեանի այս ելոյթի դրոյթներու հետեւումով, իմքայլական կառավարութեան առաջին տարուան աւարտին Զայաստան-սփիւռք յարաբերութիւններու իրավիճակը կրնայ համապատասխանել Ան-թոնիօ Կրամշիի հանրածանօթ բանաձեւումին (յղացներու որոշ պատշաճումով). «Յին աշխարհը (այս պարագային՝ Զայաստան-սփիւռք յարաբերութիւնները կարգը) կը մեռնի։ Նորը կ’ուշանայ յայտնուելու։ Այս մթնշաղին մէջտեղ կ’ելլեն հրէշները»։

Իմքայլականներուն համար սփիւռքը նախարարութեան լուծար-ման որոշումը տրուած էր են սկիզբէն։ Թաւշեայ յեղափոխութեան յաջորդած վեցամսեայ ժամանակաշրջանին, այն, ինչ կրնայ կոչուիլ յետյեղափոխական **Մոնեղրական մոմէնտում** մը, նախարարութիւնը յանձնարեցին յեղափոխութեան դերակատար երիտասարդ ղեմքե-րու, որոնք յաւուր պատշաճի պահեցին սփիւռքի հետ զբաղուելու ձեւակաւութիւն մը, սփիւռքով հետաքրքրուած եւ յարաբերութիւննե-րը Նոր մակարդակի բերելու պարտաստականութեան բեմականա-ցում մը, որ, սպասելիօրէն, գործնական ոչինչի յանգեցաւ։ Սփիւռքի նախարարութեան լուծարումը քննարկման չգրուեցաւ Ազգային ժո-ղովին մէջ, ուր, ամէն պարագայի, նուազ հետաքրքրութիւն կայ թե-մային նկատմամբ, եւ ձեւական, անատամ եւ գաղափարախօսակա-նօրէն ամով ընդդիմութիւնը օրէնսդիր իշխանութեան մէջ ո’չ ծայկե-րը, ո’չ ալ տրամադրութիւնը ունէր նման անշուխ խնդրով «Այ, Նի-կոլ» բացարձակ մեծամասնութեան հակակշիռ ըլլալու, երբ քաղա-քական **պապարդքի** շահագրգռութիւն յառաջցնող այլ հարցեր կրնան զալ օրակարգի վրայ։ Սփիւռքեան կազմակերպութիւններու հետ խորհրդակցութեան մասին խօսք իսկ չէղաւ։ Նման վարժութիւն չունին իմքայլականները, ոչ ալ՝ հետաքրքրութիւն ցուցաբերած են զայն նմանալու, օրինակի համար՝ իրենց մասնակցութիւնը բերելով Զայաստան-սփիւռք խորհրդաժողովներուն։ Թէկուզ եւ երբ, ինչպէս կը բացատրուի/պատճառաբանուի անցնող քսանամեակի ընդդիմու-թեան բացակայութիւնը այդ հապքներուն, օրուան իշխանութիւննե-րը զիրենք չէին հրաւիրեր, կամ ամէն ինչ ի ընէին, որ իրենց ներկա-յութիւնը բացառուէր կամ չէզոքացուէր։ Մէկ խօսքով, սփիւռքի նա-խարարութեան լուծման որոշումը տրուեցան ոչ թէ հանգրուանային ձեւով, այլ՝ **շոքային**, համահունչ՝ **նեօլիպերալ** յեղափոխական ո-գիին...

Սփիւռքի նախարարութիւն չունենալու որոշման դրդապատճառ-ներէն մէկը, ըսաւ վարչապետը Ազգային ժողովին մէջ, այն էր, որ՝ «Սփիւռքի նախարարութեան մէջ ի՞րականացուէին գործառնոյթներ, որոնք ի՞րականացուէին այլ նախարարութիւններու կողմէ։ Խօսքը կրկնական, մշակութային, երիտասարդական, կազմակերպական գործառնոյթներու մասին է։ Եւ ասոր փոխարէն, կարելոր գործառնոյթ-ներ, որոնք պէտք է իրականացուին սփիւռքի հետ յարաբերութիւն-ներու տեսակէտը, ետք եութեան, չէին իրականացուէր»։ Նման մօ-տեցում, բնականաբար, կը բացառէ սփիւռքի նախարարութեան տասնամեայ գործունեութեան անաչառ վերլուծում մը, սխալներու եւ բացդրողումներու քննարդումով, բայց նաեւ՝ իրագործումներու գիտակցումով։ Անհրաժեշտ էր իին կարգը սպաննել եւ վերջ։ Առանց Փաշինեանի տուած բացատրութիւնը հարցականի տակ դնելու՝ նա-խարարութեան լուծարման մէկ այլ դրդապատճառը նաեւ թաւշեայ յեղափոխականներուն **պոպուլիստ-լիպերալ** գաղափարախօսու-

թեան ենթահողն է, ընդ որում՝ «նուազագոյն պետութիւն»-ը իմաս-տութիւն (wisdom) է տնտեսութեան զարգացման համար։ Այսինքն անհրաժեշտութիւն էր պետական **«ապարատ»**-ի կրճատում, որ կը նուազեցնէ Ե՛ւ պետութեան ծախսերը, Ե՛ւ, մասնաւորաբար, կաշա-ռակերութեան կարողականութիւնը։ Զետաքրքրական պիտի ըլլար իմանալ սփիւռքի նախարարութեան լուծարման համար վարչապե-տի կտրուկ ախտաճանաչման փաստացի հիմնաւորումներուն մասին, թէ՛ երբեք այդ մասին կայ վերլուծական որեւէ փաստա-թուղթ։ Ի վերջոյ, վեց ամիսէ աւելի սփիւռքի նախարարի ու փոխնա-խարարի պաշտօն ստանձնած **«թիմ»**-ը գոնէ այդ աշխատանքը կա-տարած ըլլալու է...

Սփիւռքի նախարարութեան լուծարման որոշումը հարցականի տակ չգրուեցաւ Ազգային ժողովին մէջ։ Կառավարութեան 7 մարտ 2019-ի «Կառավարութեան կառուցուածքի եւ գործունեութեան մա-սին» օրէնքի փոփոխութիւնները, որոնց կարգին՝ սփիւռքի հետ յա-րաբերութիւններու նոր համակարգը, քննարկուեցան եւ ընդունուե-ցան պատգամաւորներուն կողմէ։ Զակազդեցութիւնը եկաւ, սպա-սելիօրէն, արտախորհրդարանական ընդդիմութենէն, բացառաբար՝ ԶՅ Դաշնակցութենէն եւ անհատ մասնագէտ-վերլուծաբաններէ։ ԶՅԴ Զայաստանի Գերագոյն մարմինը տարածեց յայտարարութիւն, ուր հանգամանօրէն քննարկելով որոշումը՝ կը յանգի հետեւեալ եզրա-կացութեան. «... Զայաստան-սփիւռք յարաբերութիւններում, հապ-ճեպօրէն եւ առանց լայն քննարկումների կամ, կարելի է ասել, միանձնեայ որոշմամբ ներդրուելիք համակարգով ստեղծում է անու-րոշ իրավիճակ։ Նշեալ յարաբերութիւնների մէջ ներքաշուած են Ե՛ւ բոլորը Ե՛ւ ոչ մէկը, արդիւնքում որեւէ մի օղակ ամբողջական պա-տասխանատուութիւն չի կրելու եւ հաշուետու չի լինելու սփիւռքի առջեւ»։ Գերագոյն մարմինի այս եզրայանգումին աւելի յստակօրէն անդադարձաւ ԶՅԴ Բիւրոյի ներկայացուցիչը՝ գզուշացիները, որ սփիւռքը Զայաստանէն կազմակերպելու ամէն փորձութիւն ի սկզբա-նէ ձախողութեան դատապարտուած է։

Անկախ իր առաջնահերթային քաղաքական հաշուարկէն եւ իմ-քայլական կառավարութեան կարճատեսութենէ՝ սփիւռքի նախա-րարութեան լուծարման որոշումը իր կարեւորութիւնը ունէր նաեւ խորհրդանշական իմաստով։ Այս վերջինին մասին առաջինը անդ-րադարձաւ Արամ վեհափառը, երբ հարցազրոյցի մը ընթացքին անդ-րադառնալով կառավարութեան որոշումին, զայն օրակցեց՝ «Սփիւռ-քի վերաբերեալ ոչ բարենպաստ», գզուշացուց անոր ունենալիք բա-ցասական անդրադարձն եւ ըսաւ. «Կարելոր համարելով սփիւռքի նախարարութեան գոյութեան ռազմավարական իմաստը՝ միաժա-մանակ պէտք է նկատի ունենալ, որ երբեմն խորհրդանշական իմա-տը աւելի կենսական է, քան՝ ռազմավարականը կամ քաղաքակա-նը»։ Ինչի՞ մէջ կը կայանայ այս խորհրդանշական իմաստը։ Պոլսա-հայ մտաւորական Տիգրան Լոքմակեօզեանի խօսքերով. «Այս որո-շումով նորից իրարից անջատուեցին Զայաստանն ու սփիւռքը»։ Իսկ ըստ Վրէժ-Արմէնի «Սփիւռքը եւ հայրենիքը» («Յորիզոն», 11 փետր-ուար 2019) յօդուածին, վարչապետի աշխատակազմին մէջ յառաջա-նալիք զլխաւոր յանձնակատարի պաշտօնը «յաւելեալ հեռաւորու-թիւն» կը յառաջանէ սփիւռքահայութեան եւ հայրենահայութեան միջեւ։

«Այդ հեռաւորութիւնը «Մինչդեռ մենք համոզուած էինք, որ կրճատուած էր, զուցե՝ միայն մասամբ, զուցե՝ միայն անուսանալէս, սփիւռքի նախարարութեան ստեղծումով, նախարարութիւն, որ ներ-կայ իշխանութիւնը մտադրած է շնչել»։ Նշենք, որ կառավարութեան որոշումին քննադատութիւնը չէր ենթադրէր ընաւ սփիւռքի նախա-րարութեան գործունեութեան բացդրումներու անտեսում։ Նոյն այդ յօդուածին մէջ Վրէժ-Արմէն շատ ճիշդ կը նշէ, որ նախարարութիւնը՝ «դեռեւս շատ չէր բարձրացած ծիսական մակարդակներէ... սակայն նախորդին սխալները սրբագրելու եկած իշխանութիւնները աւելի մեծ սխալ մը կը գործէն նախարարութեան շնջումով»։ Առանձին ու-շադրութեան արժանի է Սիւզաննա Բասեղեանի «Զայաստան-սփիւռք յարաբերութիւնների յետյեղափոխական շեշտադրումները» վերլուծումին, ուր առաւելի բացայայտ կը դառնայ Նիկոլ Փաշինեա-նի Բաղաքաքցիական պայմանագիր կուսակցութեան **լիպերալ**, զուտ «գործնապաշտական» (utilitarian) ընկալումը, որ սփիւռքը կը դիտէ «...որպէս հայրենադարձութեան միջոցով ԶԴ-ում բնակչութեան թուի եւ ծնելիութեան աճի կարելուր միջոց։ Իսկ «դելչի Զայաստան յարա-ճուն հայրենադարձութիւնը» պատկերացումն է որպէս հետեւանք «մարդու ազատութեան եւ արժանապատուութեան պաշտպանու-թեան, ստեղծարար ընդունակութիւնների եւ կրթութեան քաջալեր-ման, իրաւունքի եւ օրինականութեան վրայ հիմնուած ազգային միասնութեան», այլ ոչ թե՛ պետութեան կողմից յատուկ ծրագրերի մշակման եւ իրականացման արդիւնք»։ Սկզբունքային/գաղափա-րափօսական այս մօտեցումի արդիւնք է իմքայլական կառավարու-թեան պատկերացումը սփիւռքի հետ յարաբերութիւններուն. «Սփիւռքի քաղաքականութեան քննարկումը վերածեց կառոյցի նպատակայարմարութեան մասին անարդիւնաւէտ քննարկման. եթէ չկայ քաղաքականութիւն, ինչպէ՞ս ենք որոշում այն իրականացնող կառոյցի գործառնոյթներն ու նպատակամոլուածութիւնը»։

Խ. ՏԵՐ ՂՈՐԿԱՍԵԱՆ

(Շար. 2)

ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԸ ԿԸ ԳՐԵՆ

ՎԱՐԴԱՆ, ԹԷ՞ ՎԱՍԱԿ

2020, Նոր տարի, Նոր տասնամեակ, Նոր երազներ, Նոր խոյանք, բայց Եւր եւս Նոր արտահրաւէր՝ ոոչ հայութեան դէմ։

Մեր հայրենիքի տարածաշրջանը աշխարհաքաղաքական աննա-խընթաց աննպաստ մթնոլորտ մը կ'ապրի։ Մէկ կողմէն թուրք-ռուս «մեդրալուսինը», որ կը շարունակուի քանի մը տարիէ ի վեր, որ գետնի վրայ չթարգմանուեցաւ՝ Սուրիոյ հիւսիսային կողմը ապահո-վական գօտիի մը ստեղծման ի նպաստ թուրքիոյ, ի հեճուկս՝ քրտա-կան ներկայութեան, միւս կողմէ՝ Միացեալ Նահանգներու շատ տկար ներկայութիւնը՝ «ռուս-թրքական» ծանրակշիռ փոխյարաբե-րութիւններուն դէմ, նաեւ Միացեալ Նահանգներու ներկայ նախա-գահ Թրամփի տկար դիրքը՝ վերոյիշեալ շրջանի մէջ, ամէն գնով նոյ-նիսկ «թծնելով» Նոր յաջողութիւն մը արձանագրելու, որ դրական անդրադարձ մը պիտի ունենար իր յառաջիկայ նախագահական ընտրապայքարի ծիրին մէջ։

Արեւելեան ճակատէն՝ Ազրայէճանէն, պոռռտախօս, վայրագ եւ մարտահրաւէր լոզունգները անպակաս են՝ խոստանալով Երեւանը այրել, եթէ Արցախը ամբողջութեամբ չվերադառնայ իրենց լուծին տակ ու վերջ. առանց որեւէ մէկ զիջումի։

Զարաւէն Իրանի խորուած վիճակը Միացեալ Նահանգներու հետ զինք մատնած է տնտեսական, քնկերային, քաղաքական խիստ դժուար պայմաններու, ուրիշ խօսքով՝ իր կշիռըը Ազրայէճանի առջեւ տկարացած։

Ուրեմն պահ մը աչքէ անցընելէ ետք թուրք ռազմական դիրքը, Ազրայէճանի քարիւղը, Ռուսիոյ նեցզ քաղաքական խաղերը, Միաց-

ծային արտագաղթի ետեւ։ Մենք չենք ուզեր, որ հայրենիքը միայն **«էլիտարներու»** բնաշխարի դառնայ, կը արժենք այս երեւոյթը։

Այս ամէն տեղեկութիւնները լսելէ ետք մեզի կը մնայ որոշել մեր կեցունածքը։ Սերունդ մըն ենք, որ տակաւին կրնանք մեր ականջնե-րուն մէջ լսել Մեծ եղեռնի վերադրողներուն տխուր ծայները եւ իիշէ անոնց «դժոխքը» տեսած աչքերը, սերունդ մըն ենք, որ մեր մորթին վրայ զգացինք Արցախի ազատագրման պայքարը եւ տակաւին մեր վերքերը չգոցուեցան, տակաւին կարծես երէկ էր, որ վերանկախու-թիւն կերտեցինք եւ արդէն ամէն ինչ **«պիզնէսի»** դարձուցինք։

Ամօ՞թ մ

SOS. SAVE OUR SOULS. ԱԶՍԵՑԷՔ ՄԵՐ ՀՈԳԻՆԵՐԸ

SOS... Կտանգուած հայերէնի համար։

Գրական երկ մը կը թարգմանեի։ Դեղինակը չէր գոհացած ըսելով՝ ծառ, բոյս, ծաղիկ, պտուղ։ Անոնցմէ իւրաքանչիւրը իր անունը ուներ։ Յաճախ՝ չլսուած անուններ։ Դիմեցի բառարանին։ Գտայ բառեր, գորս չենք լսած, չենք լսեր, անոնց թրքերէնը, արաբերէնը, ֆրանսերէնը, անգլերէնը կը գործածենք այնքան բնականութեամբ, չենք անդրադառնար անգամ, որ անոնք հայերէն չեն։

Այսպէս խեղճացած է հայերէնը, դարձած՝ հասարակ եւ տարրական հաղորդամիջոց, կորսնցուցած՝ իր բազմերանգ արտայայտչական կարողութիւնը։ Կրկին կը յիշեմ Շաւարշ Միսաքեանի դիպուկ խօսքը. հաց պանիրի հայերէն։

Եթէ փորձուիք հայերէն բառերը գործածել ձեր խօսքին ճշգրտութիւն տալու համար, գործնապաշտներ կ'ըսեն. պարզ խօսեցէ՛ք, որ հասկնանք։ Պարզութիւնը արեւելքի մէջ թրքերէն, արաբերէն եւ պարսկերէն բառերով է, արեւմտեան երկիրներու մէջ՝ ֆրանսերէն, անգլերէն, Զայաստան եւ ներքին սփիւռք՝ ռուսերէն։ Զիմա, Զայաստանի մէջ, միջազգային համարուած բառերը կը տառադարձուին։

Լսեցէ՛ք Զայաստանի հեռատեսիլը, քաղաքական գործիչները, վերլուծաբանները, լրագրողները, կարդացէ՛ք թերթերը, կամ հետեւեցէ՛ք համաձայնցային շատախօսութիւններուն (twitter, facebook)։ Օտար բառը կարծեք յառաջդիմութեան եւ բանգիտութեան վկայական է։ Կարդա՛լ մեծ կատակերգակ Մոլիերի «Իմաստուն կիներ»-ը (Les femmes savantes)։ Այսօր պէտք է ըսել «(2)Իմաստունը»։

Չքօսաշրջիկներու համար պրակներ կը պատրաստըւին այս կամ այն երկրի մէջ տեղական լեզուով հաղորդակցելու համար (հաց, պանիր, ջուր...)։ Կ'ըսուի, որ շուրջ վեց հարիւր բառով կարելի է բնական կերպով հաղորդակցիլ այս կամ այն երկրի բնակիչներուն հետ, Նոյնիսկ՝ հասկնալ լրատուամիջոցները։ Զայաստանի քաղաքական գործիչներու, վերլուծաբաններու եւ մամուլի «հայերէն»-էն առանձնացուցի շուրջ վեց հարիւր բառ, որ դեռ կրնայ անլեւալ։ Մի՞թէ քաղաքականութիւնը եւ լրատուութիւնը Նոր լեզուի պէտք ունին։ Մետրափի, Եզնիկ Կողբացիի, Նարեկացիի, Մխիթար Գօշի, Անանիա Շիրակացիի, Զերացիի, Մալխասեանի, Աճառեանի, Կիթթօր Զամբարձումեանի, Տէրեանի, Կարուժանի, Չարենցի հայերէնը այնքան՝ Նախնական է, որ իմաստութեան դուռ կը համարուին օտար բառերը։

Ազգային իրա՛ւ գիտակցութեամբ տոգորուած մտաւորականութիւնը ինչո՞ւ լուռ կը մնայ։ Ինչո՞ւ ազգ փրկելու եւ դէկավարելու յաւակնութիւն ունեցող դէկավարութիւնները, ներսը եւ դուրսը, Պիղատոսի պէս կը դիտեն հայերէնի այլասերման աղետը, որ պիտի յանգի... անհետացման։

Ճիշդ է՝ հայրենի պետութիւնը ունի Լեզուի տեսչութիւն։

Որպէսզի ան չըլլայ ձեւական գոյութիւն, ինչո՞ւ անոր լիազօրութիւն, իրաւասութիւն եւ միջոցներ չտալ լեզուի եւ հայու ինքնութեան պաշտպանութեան համար, որպէսզի լռեցնէ հայերէնը խեղող քաղաքական գործիչը, հեռատեսիլը, մամուլը, վերացնէ խայտառակ ցուցանակները։

Զայաստան կը ստեղծուի՞ Նոր, ժամանակակից եւ արդիական Եւփերանթօ։ Եւ յետոյ ի՞նչ։

Սփիւռք(ներ)ի պարագան Նոյնքան մտահոգիչ է։ Բարձրացող եւ չլսուող ձայներ կան, բայց լսողներ չկան։ Եւ հայերէնը կը փոխարինուի օտար լեզուներով։

Ամենքս ալ անպատասխանատու **Էսթեպլիշմընթային-նումենլաթօրուային** հանդիսատեսներ կամ անդամներ ենք, պրիճի ակումբին մէջ կամ Նաւապոյտներու զբօսաշրջիկներ։

Յաճախ կը յիշեմ Ձեղասպանութենէ ճողոպրած մամիկի մը թրքերէն խօսքը։ Ան կ'ըսեր. «Ամէն անգամ որ ուղտը ծունկը գետին կը դնէ, հոն քարվանսաւարայ չի շինուիր»։ Զիմա այդ է, որ կ'ընենք։ Աստ եւ անդ, մեր գետին դրած ծունկերուն համար լեզուական եւ մամուլի քարվանսաւարայներ կը շինենք։

Շատեր պէտք է յիշեն ամերիկեան ժապաւենը (1982). «Վերջապէս օդաչու մը կա՞ր» օդանաւին մէջ։

Յ. ՊԼԵՆԱՆ

12 յունւար 2020, Նուազի-ըւ-Կրան

Յ. Գ. *Մտահոգուելու պատրաստականութիւն եւ խիղճ ունեցող հայուն համար այս Էջին կը կցեմ վերջին շաբաթներուն գրուածներէ եւ խօսուածներէ առանձնացուած հայատառ օտար բառերու ցանկ մը։*

«ՆՈՐԱՅԱՅԵՐԷՆ» ԲԱՌԵՐ

ՅաժՄես, հիսթերիա, դէստրուկտիվ, կոմպրոմատ, սյուժետեր, շառ (ոչ կարմիր իմաստով), օպերատիվ, դեպարտամենտում, ֆիլտրված, կոլապս, էքսկլյուզիվ, պրոդուկտիվ, ինտրիգ, փաբեր, ըսմենթ, ինստանցիա, կատեգորիա, դիմամիկա, ֆորմատ, պոպուլյարությամբ, պիտի քլինքի, գլամուրայինէ, ռեաքիլիտացիա, ստացիոնար, ֆիքսել, ֆուտուրիստական պերֆեքմանս, իշխանազավժում, տյուրկ, գլոբալ, ագրոարդիւնաբերական, ագրարային, պլան, էթիկա, իմիտացիա, էլեմենտ, ապրիորի, շիզոֆրենիկներ, տյունիւզ, կոնսուլտացիա, վենդետա, վերբալագրեսիա, Եկալացիա-յի, պետականակտիվների, օրիգինալում, տենդենցը, տրավման, դիսոնանս, վոյաժ, ռեֆլեքտրեն, լեզիտիմ, կորպորատիվ, պիկ, էքսցեսներ, դերիւթյուն, ավտոմատ, հա՛մ'էլ, կոնֆերանս, կլան, սուբյեկտների, տրանսպորտային, էքստրասենս, ինֆոգրաֆիկա, ինքուորտիա, բիզ, մոտիվացիա, թրաֆիկքինկ, ֆոն, ամբիցիա, գենետիկօրէն, բրոնխ, միմանս, ազգային պարկ, Նախարրիտաժային, կոսմետիկ, ցինկի, կոմյունիկեմս, բրիզադ, օպերատիվ, տեմպ, սեկմենտ, դե-

բետ, ավտորիզացիա, լիցենզավորման, դեմագոգիա, անատոմիա, ռէսուրսներ, իմպուլսիվ, տուրբուլենտություն, սոլիդ, մոդէռնիզացիա, Էպոպէա, իռացիոնալ, ինֆանտիլություն, ամենաէքսպանսիոնիստական, էքսպանսիայի, աքսուրդ, ռեպրեսիա, ակտիվ, թամբալ, դիազնոզ, տոտալ, կապիտալ, պրակտիկա, պարամետր, սկանդալ, ինֆորմացիա, ռեժիմ, ասոցիացվումէ, կոնֆլիկտներ, ասամբլիա, ինտեգրացիոն, մեդիադաշտ, պրիմիտիֆիզմ, պացիենտիւն, սիւսպիտավորել, թրենդ, վիրտուալ, ռէբուս, սուբյեկտ, օբյեկտներ, ֆիքսել, կոմպրոմիսներ, էշելոններ, կոնցէպտուալ, դիվիդենտ, ռէակցիա, ինտելլեկտուալներ, ապարատ, պատրիոտսեքյուրիթի, պառազիտներ, վալերյանկա, մանդատաւոր, դիսկոմֆորտ, ֆրոնտ, Նյուանս, դիսկուրս, դիալեկդիկա, պարադոքս, ռացիոնալ, ֆունկցիա, թալան, ֆոն, հոմոֆորիա, ակցիա, ինդուլգենցիա, պասիվութիւն, հիպնոզ, ինտերեքը, դիզայն, թայֆայականութիւն, կարիերա, բարիկադ, կոլեկտիվ,պրոբացիա, կոմունիկացիա, Էստաֆետ,ինստիտուցիոնալ, շանս, տակտիկական, ստրատեգիական, կոնստրուկտիվ, ագրեսիվ, ֆորսաժիռեժիմ, դետալ, գերլեգիտիմ, Էլաստիկություն, ռեպրեսիվ, մաներել, մանդատ, պլան, սցենար, տնտեսականմոդել,թարգըք, պրեմիերմինիստրը, բադդիջան, մուրաբա, ջեմ, պրորբւմ, դեֆիցիտ, ռեկոր, լեգենդ, սիւեմա, ռեալ, կոմանդա, լապշա, ռազբորկա, ռաուսը, ռեպլի, մունւաթ, արեւա, կոնֆիգուրացիա, թեգիտուա-կաթեգիս, տերմին, ավտոնոմ, Էվոլուցիա, ֆորմալ, սենսուալ, տրանսնդենտ, ուտոպիա, մակրո, միկրո, Էթետիկա, բուրժուական, կոմունիկացիա, հոսպիտալացվել, հոսպիտալ, արտիստ, կոմպոզիտոր, դէպարտամենտ, Նորմալ, մորիլազացել, մանթրաշ, գրաֆիկ, կոնֆերանս, օպտիմիզացիա, մաքսիմում, բալանսա-վորված, կոլեգիա, կոռուպիցիոներ, բոլկոտել, տրակտ,Էներգիա, տուրիստական օբյեկտ, հաբեր, կազուս, ռադիոնուկլիդներ, ռիսկ, դիետոլոզ, լիցենզիա, տոնուս, լակտացիա, դրգա, պրոիկլինկա, օտոլարինգոլոգիա, ֆիտոզէն, թեստավորման, Նորմատիվ, լաբո-րատոր, սեքսուալ, անալիզ, սինթէզ, դէկալտենական, ասկետիզմ, Էլեմանտարիզմ, Էկզիստենցիա, էքսպրիմենտ, ինտոսպէկցիա, մեթաֆիզիկա, պոզիթիֆ, միստիզիսմ, միֆ, բադայլոկ, ապամոնթաժցնել, մադատա-նոս, Նանան, կատտուշքա, պալմտոր, խիիրուկ, ստա-մոլոքիական, պետգորիա, շալվար, Եպիլացիա, սու-ջուխ, փաստուրմա, կոալիցիա, բանկ, աքոնեմենդ, Էլիտ, Էլիտար, բլոլոր, ռէստուարացիա, դոնոր, շառ, պոտենցիալ, տղանտարտ, մայուխ, բուլետեն, կոնսպեկտավորում, կաքինետ, սինքրոնացված, ռէսուրսներ, ֆթրմեր, ագրարադուդացիական, կադրային, ռեպորտ, կարիկատուրա, պլանավորված, սոցիալդեմոգրաֆիական, Էյֆորիկ, օպտիմալ, օպտիմալացում, բազա, ռազմաբազա, դիամետր, սանիտարական, օպերատոր, իներցիա, տրեյլեր, սուբվենցիոն, ֆեդերացիա, ֆայերներ, կոնյուկտուրա,տրանսպորտ, ասոցացվել, սենսացիոն, սկանդալ, շոփիկք, շոկ, սենսացիա, բոմբինգով, կոնտակտ, Էնտուզիզմով, պրոքտրուրա, ադապտացվել, դետալացված, շանսաժ, կոնկրետ, ինտեգրվում, օրգանիզմ, դրամատիզմ, ինտուիցիա, ֆունդա-մենտալ, էֆէկտիվություն, բիսեդկա, մոնիտորինգ, Նեգատիվ, Էֆէկտ, տեմպ, ավտորիտար, փոշմանել, պոր-ցես, ֆիասկո, ֆարս, կոմերցիոն, ժարգոնային, ֆաթթ, պաթոս, գլոբալացում, ռիթմ, պրիզմա, պրոհայկական, օպտիմիզմ, հումանիտար, պրոյոկտ, պրոցես, պանսիոնատ, իրլեգիա, ֆոնո, իմպուլս, Էմոցիոնալ, դիմամիկա, միգրացիոն, պարոտիտոր, գաւթել, բրինտ, թոփ, ֆոտո, դիվերցիվիքացիա, ծխելը թարգել, քթի Նորաձեւվոլթյան միւն-յուսներն ու պլյունները, պլաստիկ փրահատություն, պրոֆեսիոնալ, ցեւզուրա, բրեսդային դեղեր, թերակտիվութիւն, մաքեր գեներացվել, մտածել կոմֆորտի մասին, Նորիմիջով, փաբերումկրթված, օտարգրանտներով սնված եւ մշտապէսպետությունը վարկաբեկող մարդկանց մի թիւմ, պերմանենտ, անադիսիա, Մոսամբուլյան կոնվենցիա, ղեկնետա, այսպիսի տեմպերով, բողոքիակցիա... շարքային պացիենտին, սիւսպիտավորել, թրենդ, վիրտուալ, ռէբուս, սուբյեկտ, օբյեկտներ, ֆիքսել, կոմպրոմիսներ, էշելոններ, կոնցէպտուալ, դիվիդենտ, ռէակցիա, ինտելլեկտուալներ, ապարատ, պատրիոտսեքյուրիթի, պառազիտներ, վալերյանկա, մանդատավոր, դիսկոմֆորտ, ֆրոնտ, Նյուանս, դիսկուր, իմիջ, սատիրիկները, լեքսիկոն, դիվիտենտներ, մենիջ, վերբովկա, դաբրո, սպէկուլացիա, վախտվա, ֆիզկուլտ, պրիմիտիվ, բարիկադ, ֆանատ, տոտալ, մոնոլիտությամբ, ինկվիզիցիա, դէբետ, կուրորտայիններ-կիր, վեկտոր, հակաուտոպիայիժժանր, ֆանտաստիկ, տրանսպորտային, ջեքը, ռեպրեսիվ, բալանս, իներցիա, բաստիոն, սոցիում, իյուլզիա, սայթթ, բենդ, պրոֆիլ, պաթոլոգիզ, ըսմենթ, փնթի, դէպրեսիա, ֆիկտիվ, կրեդիտային, պորֆիցիտային, կորպորացիա, կորպորացիա, կապիտալացում, ասոցիացիա, օբյեկտ, ռեգիոն, իմպիչմենտ, ստանդարտներ, ֆանատիկ, անտիտոմիա, ինտրեսպէկցիա, պերցցացիա, սենսուալիզմ, կոորդինացիա, սպէկուլյացիոն, սուբքրատ, վոյուՆտարիզմ, պոգիտիվիզմ, Էմպիիզմ, ֆունկցիա, տրիադա, անտրոպոլոգիա, օրգանական, ինտրիզ, գետպոլիտիկները, կորպուս, լոյալ, կոմբայնգյուդտելնիկա,ցածրանզի, մոտիվ, տրիվիալ, իմպուլսիվ,մոտիվացիա,ապոլոգետ, լեվիաֆան, ապալքալ, կրետիվ, ռեւանշ, կըլդոնտոլիդացնի, տակտիկական, Նեպոտիզմ, կոմունիկացիա, կոնցէպտուալ, տանդէմ, կլան, սուվերենութիւն, բազմավեկտոր, հիբրիդային պատերազմ, վակխանալիա, դերիլիզմ, դեգեներատիզմ...

Կարգ մը բառեր կրկնուած են։ Եթէ այբբենական ցանկ կազմուի, այդ կրկնութիւններէն կարելի կ'ըլլայ խուսափիլ։

Ընթերցողը կրնայ ամբողջացնել ՆՈՐԱՅԱՅԵՐԷՆի բառացանկը... Եւ ղրկել իր յարմար դատած հասցէներուն։

Յ. Պ.

ԹՈՒՐԲԻԱ ԻՐ ՓՈՔՐԱՄԱՄՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄՆԱՆԿԱՅՈՒՑԱԾ ԷՐ ԱՀՈՒԵԼԻ ՄԵԾ ՏՈՒՐՔԵՐ ՊԱՐՏԱԴՐԵԼՈՎ

1915-1923 թուականներուն, Օսմանեան կայսրութեան մէջ փոքրամասնութիւններու ֆիզիքական գրեթէ ամբողջական ոչնչացումէն ետք, Թուրքիոյ կառավարութիւնը 1941-ին ձեռնամուխ եղաւ ողջ մնացած հայերու, յոյներու, հրեաներու եւ որոշ թուրք մահմետականներու նիւթական կործանման։

Նախապէս Անգարա բնակող թուրք լրագրող եւ քաղաքագետ Ուզէյ Պուլուք համապարփակ յօդուած մը տեղադրած է greecitytimes.com կայքին վրայ՝ ««Ունեցուածքի հարկին մասին. օրէնքը ինչպէ՛ս Թուրքիոյ տնտեսութենէն հեռացուցած է ոչ մահմետականները» խորագիրով։

Այդ օրերու վարչապետ Շուքրու Սաւաջօղլուի ազգայնամոլական կառավարութիւնը 11 Նոյեմբեր 1942-ին ընդունեց «Ունեցուածքի հարկին մասին» օրէնքը։ Թէեւ փոքրամասնութիւններու ցեղապանութիւնը Թուրքիոյ մէջ վերջին տասնամեակներուն մեծ ուշադրութեան արժանացած է միջազգային հանրութեան կողմէ, սակայն տուրքերու միջոցով անոնց ունեցուածքին բռնագրաւումը այդքան ալ լաւ լուսաբանուած չէ։ Պոլսոյ մէջ ապրող փոքրամասնութիւնները զանգուածային տեղահանութիւններու չեն ենթարկուած օսմանեան իշխանութիւններուն կողմէ՝ այդ քաղաքին մէջ օտար երկիրներու դեսպանութիւններու ներկայութեան պատճառով. Պոլիսը այդ օրերուն Օսմանեան կայսրութեան մայրաքաղաքն էր։

Թուրք մտաւորական Պաշաք Ինչէ կը գրէ, որ յայտարարուած Նպատակն էր՝ «տուրքի ենթարկել Նախապէս տուրքի չենթարկուած առետրաբլան ունեցուածքը եւ զսպել Զամաշխարհային Բ. պատերազմի գնաճը։ Սակայն ասոր հիմնական պատճառը փոքրամասնութիւնները տնտեսութենէն հեռացնելն էր եւ ոչ մահմետական բաւքբենիութեան փոխարինումը իր թուրք գործընկերներով»։

Թուրք ուսումնասիրող Ռիտուան Աքար, որ գիրք գրած է չափազանց մեծ «Ունեցուածքի հարկ»-ին մասին, գայն կը նկարագրէ՝ իբրեւ «տնտեսական ցեղասպանութիւն փոքրամասնութիւններուն դէմ»։

1941-ի հարկային օրէնսդրութեան համաձայն, հետեւեալներն են չորս խումբերը եւ անոնց նկատմամբ կիրարկուած տուրքերու տոկոսները. հայեր՝ 232 տոկոս, հրեաներ՝ 179 տոկոս, յոյներ՝ 156 տոկոս եւ մահմետականներ՝ 4,94 տոկոս։

«Օրէնքի կիրարկման եղանակը յայտառակութիւն էր», կը գրէ քաղաքագիտական գիտութիւններու դասախօս Իւնչէ՝ աւելցնելով. «Չաւատափոխները կը վճարէին մօտաւորապէս երկու անգամ աւելի, քան մահմետականները, մինչդեռ ոչ մահմետականները՝ տասը անգամ աւելի։ Աւելի՛ն. ոչ մահմետականները պարտաւոր էին 15 օրուան ընթացքին իրենց տուրքերը վճարել կանխիկ գումարով. ասոր իբրեւ հետեւանք՝ անոնք ստիպուած էին աժան գիներով ծախել իրենց առետուրը կամ ունեցուածքը մահմետական գործարարներուն՝ պարտքը փակելու համար։ Օրէնքը կը կիրարկուէր նաեւ շատ աղքատ ոչ մահմետականներու դէմ (26 հազար հոգի), ինչպէս՝ վարորդները, բանուորները եւ Նոյնիսկ մուրացկանները, մինչդեռ անոնց մահմետական գործընկերները պարտաւոր չէին վճարել որեւէ հարկ»։

«Անոնք, որոնք չէին կրնար վճարել տուրքերը, կը ղրկուէին Էրզուրմի մօտակայքը գտնուող Աքսալէ բաղաքի աշխատանքային ճամբարները, կ'արտաքսուէին կամ անոնց ունեցուածքը կը գրաւուէր կառավարութեան կողմէ», կը գրէ Պուլուք։

Դեղինակ Սիտին Նովիլ նկարագրած է աշխատանքային ճամբարը՝ իբրեւ «տաւածք մը, ուր ձմեռը աւելի դաժան է, քան՝ Մոսկուայի մէջ»։ Զարկային պարտապանական տիպած են քարեր կոտրել, սակայն ողբերգութիւնը ատով չէ աւարտած։

«40 հազար հարկային պարտապաններ մօտաւորապէս հինգ հազար մարդ ուղարկեցին այս ճամբարները, եւ բոլորն ալ ոչ մահմետական համայնքներու անդամներ էին։ Դժբախտաբար 21 մարդ մահացաւ այդ ճամբարներուն մէջ, իսկ կառավարութիւնը իւրացուց անոնց ունեցուածքը եւ գայն աժան գինով ծախեց թուրք մահմետականներուն», կը յայտնէ Ինչէ։

Աւելի՛ն. «Կառավարութիւնը բռնագրաւեց նաեւ հարկային պարտապաններու մերձաւոր հարազատներուն ունեցուածքը, Նոյնիսկ եթէ անոնք ուղարկուած էին աշխատանքային ծառայութեան»։

Պուլուք մէջբերած է նաեւ պատմաբան Զորի Կուտշթառը, որ իր՝ «Թուր-քիան, հրեաները եւ Ողջակիզումը» գիրքին մէջ գրած է Թուրքիոյ փոքրամասնութիւններուն ոչ մահմետական քաղաքացիներուն «Ունեցուածքի հարկ»-ին պատճառած նիւթական եւ հոգեբանական կործանման մասին։ «Մարդիկ, որոնք ի վիճակի չէին վճարելու, դիմումի պարագային կը ստանային երկշաբաթեայ երկարածգում, սակայն տոկոսային չափը կը գանձուէր նաեւ այս ժամանակահատուածին համար։ Բազմաթիւ ընտանիքներ ստիպուած էին ծախելու իրենց խանութները եւ գործառնութիւնները, իրենց տուները, Նոյնիսկ՝ գորգերը, կահույքը եւ կենցաղային այլ իրեր, որպէսզի հաւաքէն տուրքերու գումարները... Կարգ մը մարդիկ յուսահատութենէ անձնասպան կ'ըլլային։ Արտասովոր հարկեր կը գանձուէին նաեւ օտարերկրացի հրեաներէ, եւ եթէ անոնք ի վիճակի չէին վճարելու, անոնց ունեցուածքը կը բռնագրաւուէր, մինչէ մահճակալները եւ պահարանները։ Թէեւ օրէնքը կը սահմանէր, որ 55-էն բարձր տարիքի մարդիկ ազատ կապուցուած են աշխատանքային ծառայութենէ, սակայն 75 եւ 80 տարեկան տղամարդոց եւ Նոյնիսկ հիւանդ մարդոց քարշ կու տային երկաթուղային կայարան եւ կ'արտաքսէին»։

«Այս կերպով մենք կը ջնջենք օտարերկրացիներու խիստ վերահսկողութիւնը մեր շուկային մէջ եւ թրքական դրամները կը դնենք թուրքերուն ձեռքը», յայտարարած էր այդ օրերու Թուրքիոյ վարչապետ Սարաջօղլու։

Թուրք ուսումնասիրող Սայիթ Չեթինօղլու շատ ուսումնասիրած է գրած է Թուրքիոյ կառավարութեան «Ունեցուածքի հարկ»-ի քաղաքականութեան մասին՝ պատմական փաստաթուղթերու եւ գոհերու վկայութիւններու հիման վրայ։ Ըստ յոյն ծագումով թուրք կնոջ՝ Մարիքա Շիշմանօղլուի, իր հայոյը հարկադրուած էր վճարելու ահռելի մեծ տուրք՝ 30 հազար թրքական լիրա, որուն գոյացման համար ստիպուած եղած է ծախելու իր երկու տուները եւ խանութը եւ դեռ չէ կրցած վճարել հարկին ամբողջ գումարը։ Ուստի

Ի՞նչ կ'ըսեն ՄՍՏՂԵՐԸ

Խոյ (21 մարտին 20 ապրիլ)
Բախտը պիտի ուղեկցի ձեր աշխատանքային քայլերուն: Պիտի մասնակցիք հեռաձայնային քննարկումներու, որոնք կարելոր պիտի ըլլան ձեր գործի ասպարեզին մէջ այս շրջա-ւին:

Տուլ (21 ապրիլէն 21 մայիս)
Նիւթական հարցի մը շուրջ բանավէճ պիտի ունենաք ձեր գործատիրոջ հետ: Պարտքի գումար պիտի կկարենաք վերց-նել տիրող վատ պայմաններուն պատճառով: Հանդարտ պա-հեցէք ձեր ջիղերը, որպէսզի ձեր առողջութիւնը չվնասուի:

Երկուորեակ (22 մայիսէն 21 յունիս)
Աշխատանքային պայմանագիրին վերջին սրբագրու-թիւնները պիտի կատարէք: Իրադարձութիւնները ձեր փա-փաքածին համաձայն պիտի չըլլան: Ձեր առողջութեան պէտք է հոգ տանիք:

Խեցզետիկ (22 յունիսէն 23 յուլիս)
Մեծ առիթներ պիտի ունենաք՝ կատարելու ձեր փափա-քած աշխատանքը: Մթնոլորտը դրական պիտի ըլլայ: Պիտի արդարացնէք ձեր վրայ դրուած բոլոր յոյսերը:

Առիւծ (24 յուլիսէն 23 օգոստոս)
Չգացական գետնի վրայ ներդրթիւն եւ մտահոգութիւն պիտի ունենաք: Աշխատանքային գետնի վրայ ալ ձեր մրցա-կիցները ձեզ նեղ կացութեան մատնելու ամեն քայլի պիտի դիմեն: Պիղոյ մնացեք ու դիւանագետ եղէք ձեր յարաբերու-թիւններուն մէջ:

Կոյս (24 օգոստոսէն 23 սեպտեմբեր)
Ձեր բոլոր կարողութիւնները ի գործ դրէք՝ յաջողցնելու անձնական ծրագիր մը: Ընտանեկան ձեր հարցերուն լուծում պիտի գտնէք: Ձեր գործերը վաղուան մի՛ յետաձգէք:

Կշիռք (24 սեպտեմբերէն 23 հոկտեմբեր)
Մի՛ պարտադրէք ձեր տեսակետը ուրիշներուն վրայ: Յար-գանքով վարուեցէք բոլորին հետ եւ սիրալիր ու հոգատար եղէք ձեր ազգականներուն հանդէպ:

Կարիճ (24 հոկտեմբերէն 23 նոյեմբեր)
Ձեր իրաւունքները պիտի յաջողիք վերադարձնել: Յաջող քայլեր պիտի առնէք ձեր տըր գործին մէջ: Ձեր ծրագրած ճամբորդութիւնը պիտի յետաձգուի: Անակնկալ մը ձեզ մե-ծապէս պիտի ուրախացնէ:

Աղեղնաւոր (24 նոյեմբերէն 21 դեկտեմբեր)
Մի՛ համաձայնիք ձեզի ցարմարող գործի պայմաններուն: Առողջ ու արդար դատողութիւն կատարեցէք ձեր ընկերնե-րուն միջեւ ծագած վեճին շուրջ: Ձեր փափուկ հարցերը հան-դարտութեամբ եւ համբերութեամբ լուծեցէք:

Կլծեղջիւր (22 դեկտեմբերէն 20 յունուար)
Ազուշ եղէք, որ ձեր տրամադրութիւնը չվատանայ: Տես-յին նորոգութիւնները ձեր ժամանակը պիտի խլեն: Նորածի-նի մը լուրը ձեզ պիտի ուրախացնէ:

Ծովանուշ (21 յունուարէն 19 փետրուար)
Հաստատ քայլերով յառաջ պիտի երթաք ձեր գործին մէջ: Ձեր ծնողներու առողջութեան հոգ տարէք: Ընտանեկան հարցի մը շուրջ վերապահ պիտի ըլլաք:

Ձուկ (20 փետրուարէն 20 մարտ)
Համարձակութեամբ պիտի իրագործէք ձեր ծրագիրը: Այս օրերուն բախտը ձեր կողքին պիտի չըլլայ, հետեւաբար ար-կածախնորութեան մի՛ դիմէք:

1970 - 2020

21 ՅՈՒՆԻՈՒՐ

ՀԱՅԵՐԵՆԸ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ԼԵՉՈ՞Ր

Հայերէնի դասաւանդո՞ւմ: Հին է հարցումը ու՝ կրկնուած: Սփիւռքի հայաշատ գաղութներու թերթերէն մինչեւ... Հայաստանի թերթերը, սիւ-նակներ կը տրամադրեն անոր: Որոշ մտահոգու-թիւններու հետեանք է անշուշտ հայերէնի դա-սաւանդումը հարցադրումի ենթարկելու ճիգը: «Աշակերտները չեն կարդար, չեն հետաքրքը-րուիր», «աշակերտներու լեզուն անորակ է», «հայերէնի շնորհեով դասագիրք չկայ» կ'ըսեն հայոց լեզուի ու գրականութեան ուսուցիչները, քիչ մը ամեն տեղ սփիւռքի մէջ: Նոյն մտքերը կը կրկնէ Նաեւ մամուլը: Բայց ի՞նչ կ'ըսեն, իրենք, աշակերտները: Այս հարցին պատասխանը գտնելու համար փորձեցինք զրոյց մը կազմա-կերպել Պէրոյսի երկրորդական վարժարաննե-րու բարձրագոյն կարգերէն աշակերտներու մի-ջեւ (Ժ. Ե. ԺԱ. դասարաններ): Դժբախտաբար ժամադրութեան ներկայ եղան երկու դպրոցներ՝ երկուքական աշակերտներով: Երկրորդականի այս չորս աշակերտներու թիւը ներկայացուցա-կան հանգամանք չի ներկայացներ անշուշտ, բայց թոյլ կու տայ խորաչափում մը ընելու եւ հասնելու, կը կարծենք, օգտակար եզրակացու-թիւններու:

ՏԱՍԸ ՎԱՅՐԿԵՆՆ, ՎԱՍ ԶԱՌՈՐԴ ԺԱՍ

Մեր գրոյցը կը բանակը՝ «Օրական քանի՞ ժամ կը տրամադրէ հայերէնի դասին» հարցու-մով: Պատասխանելու համար մեր խօսակիցնե-րը երկար չեն սպասէր.

- Եթէ դաս ըլլայ, տասը վայրկեան կամ քա-ռորդ ժամ կը տրամադրեն,- կ'ըսէ մէկը:

- Լիքանսեան պաքալորեայի պատրաստու-թեան պատճառով, հայերէնի տնային պատ-րաստութեան ոչ մէկ ժամանակ կը տրամադ-րեն,- կը շարունակէ երկրորդը: - Հայերէնով կը զբաղիք դասարանը, հոն տրուած բացատրու-թիւններով կը բաւականանաք:

- Դասարանը առնուած նոթերը անգամ մը կը կարդամ. այսչա՛փ,- կը վերջացնէ երրորդը:

Այսպէս, ուրեմն, երկրորդականի բարձրա-գոյն դասարաններուն մէջ, ուր այլ գրականու-թիւններու (արաբերէն, ֆրանսերէն կամ անգլե-րէն) ուսուցումը կը հասնի իր ծայրագոյն խստու-թեան, աշակերտն օրական «մէկ-երկու ժամ» աշխատանք պահանջելով, մեր աշակերտներէն պահանջուած աշխատանքը լաւագոյն պարա-գային նուազագոյնին իջած է: Պաքալորեան եւ անոր պատրաստութեան խլած ժամանակը,

աշակերտը չճանրաբեռնելու պատրուակը թող չյիշուի կրկին. տասներորդ դասարանի աշա-կերտները եւս նոյն պարագային մէջն են: Աշա-կերտներու իսկ խօսքով, «քիչ կը պահանջուի» իրենցմէ:

Հայ գրականութեան ուսումնասիրութիւնն ու իւրացումը տեղի կ'ունենայ ուրեմն միայն, կամ գրեթէ, դասարանին մէջ, շաքաթական երեքէն հինգ պահերու սահմանին մէջ: Ուսուցման այս ձեւը դասարանային լուրջ աշխատանք կ'են-թադրէ: Միւս կողմէ՝ աշակերտին հետաքրքրու-թիւնն ու դասին աշխուժ մասնակցութիւնը մաս-նաւոր արժէք կը ստանան:

Հարցումներու շարքով կը շանանք հայ գրա-կանութեան ծրագրին մասին գաղափար մը կազմել:

- Մասնաւոր ծրագիր չունիք. ֆրանսական պաքալորեայի հայ հեղինակներուն կեանքերը կը սորվինք,- կ'ըսէ աշակերտ մը:

Սակայն այս առաջին հաստատումը իր բա-ցարձակ արժէքը չի պահէր զրոյցի ընթացքին. այդ ծրագիրը դպրոցէ դպրոց իր տարբերակնե-րը ունի. երբեմն կը սահմանափակուի քանի մը հեղինակներու ուսումնասիրութեամբ, բայց եր-բեմն ալ միջնադարեան գրականութիւնը կ'ընդգրկէ: Հիմնականին մէջ, սակայն, Պոլիսէն այս կողմ անցում չկայ, սփիւռքահայ եւ խորիըր-դահայ գրականութիւնը անկէ դուրս կը մնան:

ԳՈՐԾԵՆ ԱՆԵՆԻ՝ ՀԵԴԻՆԱԿԻՆ ԿԵՆԱԸԸ

Ծրագրէն աւելի դասաւանդութեան ձեւն է խնորականք: «Գործէն աւելի՝ հեղինակին կեան-քը» կը սորվին աշակերտները: Մասնաւորա-բար, քիչ թիւով հատընտիր հատուածներ կը կարդան ու կը վերլուծեն: Միկէն իսկ հատըն-տիր մեծ թիւով հատուածներու ընթերցումին պարագային, կարգ մը հեղինակներու համար գոնէ, դասը «կենսաքին» կը կապուի, այնքան... որ հեղինակն ու իր գործը կը մոռցուի: Այլ խօս-քով, հայ գրականութեան դասը ընթացիկ բարո-յագիտութեան դասի կը վերածուի: Թերի կը մնան ոճի, լեզուի քննարկներ, հեղինակի կեան-քին եւ գործին միջեւ կապերու որոնումը: Աշա-կերտները անհատական խորաչափումով չեն փնտռէր հեղինակին «արժէքը». ատիկա կը թե-լադրուի իրենց:

Արդէն, ամբողջ պահեր կը տրամադրուին հե-ղինակներու «կեանքը, գործն ու արժէքը» թե-լադրելու համար: Եթէ ընթերցումի պահերը չեր-մութիւնն մը կը պահեն, որոշ մթնոլորտ կը ստեղծեն, թելադրանքի պահերը ձանձրալի են:

Հայ գրականութեան դասը աշա-կերտներուն շուրջ մէկ երրորդը կը հե-տաքրքրէ: Ո՞ր է անտարբերութեան աղբիւր ուրեմն: Միաւասիկ՝ քանի մը հաստատումներ այդ մասին.

- Նիւթին մէջ չէ՝ ձանձրացուցիչը, այլ՝ տալու ձեռին:
- Քիչ սորվինք, լա՛ւ սորվինք. նոյ-նիսկ մեր սորվածն ալ պակաս, բայց՝ խորքով:
- Կը փորձենք հաճելի դարձնել. հարցումներ կ'ուղղենք եւ կը փորձենք կարելի եղածին չափ դասն դուրս գալ եւ աւելի լայն տեղեկութիւններ ստանալ:
- Աւելի հետաքրքրական կը փոր-ձենք դարձնել. իւրաքանչիւրը աշխա-տանք մը կ'ընէ, հատուած մը կ'ու-տումասիրէ եւ բոլորին կը ներկայացը-նէ:
- Սակայն, հակառակ վերջին երկու հաստատումներուն, մեր չորս խօսա-կիցներն ալ համաձայն են, որ հայ գրականութեան դասը մակերեսային իրացումներու սահմանը չ'ացնիր: «Որքա՛ն հարստութիւններ կան, որոնք անյայտ կը մնան»: Գրական ու-տումասիրութիւններ չեն կատար-ւիր. աշակերտը իրմէ բան մը չ'անց-նէր ուսուցչին ըսածին վրայ, որ բնա-կանաբար չի կրնար հեղինակ մը ըմբռնել տալու, սիրցնել եւ ատել տա-լու անհրաժեշտ աշխատանքը կատա-րել: Չի կրնար գրականութեան դասի ըմբռնումին իսկ պատճառով:

ԶԱՐԲԵՆԱԿԱՆ

ՄԱՐԱՇԻ ԱՂԷՏԻ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒՄ

Սիրելի՛ հայրենակից, Լիբանանի Մարաշի հայրենակցական միութիւնը պիտի յիշատակէ Մարաշի աղէտին 100-ամեակը: Նոր Մարաշի հայ երեք յարանուանութեանց եկեղեցիներուն մէջ տեղի պիտի ու-նենան Ս. պատարագ, պաշտամունք եւ հոգեհանգստեան պաշտօններ, կիրակի, 26 յունուար 2020-ին, մարաշցի հին եւ նոր ննջեցալ հայրենակիցներուն համար: Կը հրաւիրենք ձեզ բոլորդ ներկայ գտնուելու վերոյիշեալ եկեղեցական արարո-ղութիւններուն՝ յարգելու համար խնկելի յիշատակը մեր ննջեցեալներուն:

Սրբոց Զառանկից Մանկանց եկեղեցի՝ **Յաւարտ Ս. պատարագի**
Ս. Փրկիչ եկեղեցի՝ **Ժամը 10:00-ին**
Հայ աւետարանական եկեղեցի՝ **Ժամը 10:00-ին**

Յաւարտ եկեղեցական արարողութեանց բոլոր հայրենակիցները հրաւիրուած են միութեան «Գերմանիկ» սրահը՝ հոգեսուրճ առնելու եւ յարգելու մեր նահատակ-ներուն յիշատակը:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԱՐԱՇԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԺԱՄԱՆՅ

ԽԱՉԲԱՌ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

ՀՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

1. Ծովու Զիշ երկարած ցամաքի նեղ շերտ:
2. Սուտ Քրիստոս - Կեսօրուան ուտելիք - Նախահօր կողակիցը:
3. Չնչին, դոյզն - Տարածքի միաւոր:
4. Ովկիանոս մը՝ Եւրոպայի եւ Ամերիկայի միջեւ:
5. Առանց արդի - Գերմանիոյ ֆուլթալի կազմերէն:
6. Իրերայաջորդ գիրը - Կիներ:
7. Գոաբար՝ ո՛ւր - Իգական օտար անուն:
8. Լիբանանցի երգչուիի - Սեւ ագռաւ:
9. Ծգնաւոր - Թատերական հանգրուան:
10. Պողատեսակ - Յայտնապէս, հրապարակաւ:
11. Վերքի կեղեւ - Սաւուդի հայրը:

ՈՐԱՐԱՅԱՅԵԱՅ

1. Հինգած, մաշած - Տղա՛յ:
2. Աստուած - Որփայի եւ Հռութի կետուրը:
3. Կաղկանձել - Շրջան, հորիզոն:
4. Բշտիկ - Իրաքեան լրատու գործակալութիւն:
5. Մաքրողական տերէններով բոյս - Վստահինք:
6. Էւիլ Չոլայի երկերէն - Զիչ, սակաւ:
7. Չորեքշաբթի - Հետք - Ցուցական ածական:
8. Բիւզանդ Եղիայեանի ծննդավայրը - Նաեւ:
9. Զաւելի կամ թոյլատրելի - Յատկութիւն:
10. Ուղը - Գեղամ Սարեանի երկերէն:
11. Սիւնի վրայ ակօսածեւ փորուածք - Եշիլ Ըրմաք գետի պատմական անունը:

Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՐԱԶԱՐԵԱՆ

ՍՈՒՏՈՔՈՒ

9	3		5								
				1			3				
	8		6			4		5			
2			7								
		5	6		1			4			
	1				2	8					
8				3					6		
		7	4								
	6			2		7		3			

Հորիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերով եւ սիւնակներով (9x9) կազմուած գծացանցը բաղկացած է իւրաքանչիւր 9 քառակուսի հաշուող 9 բաժիններէ (3x3): Բացառումի սկզբունքին կիրառումով իւրաքանչիւր քառակուսիի մէջ թուանշան մը զետեղել՝ այնպէս մը, որ հորիզոնական իւրաքանչիւր շարք, ուղղահայեաց իւրաքանչիւր սիւնակ եւ 9 քառակուսիկնց իւրաքանչիւր բաժին ունենայ 1էն 9 թուանշանները՝ իւրաքանչիւր թուանշան միայն մէկ անգամ գործածուելու պայմանով: Այլ խօսքով՝ ո՛չ մէկ պարագայի արօտուած է թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիւնակին եւ բաժինին մէջ: Սկսելու համար՝ կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներուն մէջ զետեղուած են:

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՆՅԻ ԽԱՂԵՐՈՒՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ

ԽԱՉԲԱՌ											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	8	Օ	Ե	Ա	Դ	Ս	Լ	Բ	Թ	Ս	Լ
2	Թ	Օ	Տ	Ք	Ս	Դ	Չ	Ա	Ր	Բ	Լ
3	Տ	Օ	Թ	Ա	Կ	Է	Չ	Ո	Խ	Լ	Բ
4	Ո	Ի	Դ	Ս	Խ	Տ	Ա	Լ	Բ	Լ	Բ
5	8	Ո	Վ	Ա	Չ	Ե	Ս	Կ	Ա	Լ	Բ
6	8	Ի	Դ	Ս	Խ	Տ	Ա	Լ	Բ	Լ	Բ
7	Թ	Ա	Կ	Է	Կ	Ա	Լ	Բ	Լ	Բ	Լ
8	Ա	Կ	Ա	Ս	Ա	Տ	Ա	Կ	Ե	Ս	Լ
9	Ա	Ե	Ա	Ի	Ա	Դ	Տ	Լ	Ա	Լ	Բ
10	Ա	Ե	Ա	Ի	Ա	Դ	Տ	Լ	Ա	Լ	Բ
11	Խ	Ս	Տ	Ո	Ի	Տ	Ա	Լ	Ս	Լ	Բ

ՍՈՒՏՈՔՈՒ

9	1	6	3	7	5	8	4	2
4	5	8	1	2	9	7	3	6
3	7	2	6	4	8	1	5	9
1	6	3	2	5	7	9	8	4
7	2	9	4	8	3	6	1	5
5	8	4	9	1	6	2	7	3
6	3	1	8	9	4	5	2	7
2	9	7	5	3	1	4	6	8
8	4	5	7	6	2	3	9	1

ԱՍԻՈՅ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ ԼԻԲԱՆԱՆՑԻ ԻՐԱՒԱՐԱՐՆԵՐԸ ՄԵԿՆԵՑԱՆ ՈՒՉՊԵՔԻՍՏԱՆ

Կիրակի, 19 յունուարին, լիբանանցի չորս իրաւարարներ Յիւսէյն Ապու Եահիա (կեդրոնի իրաւարար), Սամեր Պատուր, Ռապիհ Օմայրաթ (կողմի) եւ Ալի Ռիտա (չորրորդ իրաւարար), մեկնեցան Թաշկէնտ (Ուզպէքիստան), ուր տեղի պիտի ունենայ Ասիոյ ֆութպոլի ախոյեանութեան մրցում մը:

Անոնք պիտի ստանձնեն Լոքոմոթիւ (Ուզպէքիստան) - Իսթիքլալ (Տաճիկիստան) մրցումին իրաւարարի պաշտօնը, որ տեղի պիտի ունենայ այսօր՝ երեքշաբթի, 21 յունուարին, Ուզպէքիստանի մայրաքաղաքին մէջ:

Լիբանանցի իրաւարարները պիտի փորձեն արդարացնել իրենց վրայ դրուած յոյսերը՝ նկատի ունենալով, որ կը նկատուին միջազգային փորձառութիւն ունեցող իրաւարարներ:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼ

ԱՅՏ ԻՐ ՓՈՐՁԵՐԸ ԿՐԿՆԱՊԱՏԿԵՑ

Ասիոյ ֆութպոլի բաժնակի մրցաշարքի տիտղոսակիր եւ Լիբանանի ախոյեան Ահտ իր փորձերը կրկնապատկեց օրակա երկու անգամի, որպէսզի յաջողի լաւ արդիւնքներ արձանագրել՝ պաշտպանելու համար իր տիտղոսը:

Վերոնշեալ մրցաշարքի Ա. հանգրուանի մրցումներուն ծիրին մէջ, Ահտ 10 փետրուարին պիտի կատարէ իր առաջին մրցումը Յիւսլ Զուտս (Պաղեստին) - Սուր (Օման) մրցումին յաղթականին դէմ:

Ահտ աւելի քան շաբաթէ մը ի վեր սկսած էր իր փորձերուն՝ հսկողութեամբ գլխաւոր մարզիչ Պասսմ Մարմարի:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼ

ԱՆՍԱՐԻ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒՆ ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԵՐԸ ՊԻՏԻ ՎՃԱՐՈՒԻՆ ԱՆՑԵԱԼԻՆ ՆՄԱՆ

Լիբանանեան Անսար ֆութպոլի ակումբին կողմէ հրապարակուած հաղորդագրութեան մը մէջ նշուեցաւ, որ յունուար ամիսէն սկսեալ ակումբին մաս կազմող բոլոր ֆութպոլիստները, մարզիչներն ու **թեքնիք** յանձնախումբի անդամները իրենց աշխատավարձերը պիտի ստանան անցեալին նման՝ սովորական ձեւով:

Այս կարգադրութիւնը ընականաբար Նախատեսուած է բոլոր անոնց համար, որոնք խումբին հետ կը կատարէին իրենց սովորական փորձերը: Ինչ կը վերաբերի այդ փորձերէն բացակայած մարզիկներուն, այդ առնչութեամբ ակումբը յառաջիկային այլ յայտարարութիւն մը պիտի հրապարակէ:

Սակայն ցարդ յստակ չէ, թէ անոնք իրենց աշխատավարձերը լիբանանեան ոսկիով՝ պիտի գանձեն, թէ՛ ամերիկեան տոլարի տարբերութեամբ:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼ

Ա. ՂԱՍԱԿԱՐԳԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐՈՒԻ՞ ԴԻՆԳ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԱՄԲ

Ինչպէս ծանօթ է, Լիբանանի ֆութպոլի Ա. դասակարգի ախոյեանութեան 2019-2020 տարեշրջանին մասնակցելու իրենց հաւանութիւնը տուին եւ պատրաստակամութիւն յայտնեցին միայն հինգ խումբեր:

Սակայն ցարդ անորոշ է, թէ Լիբանանի ֆութպոլի ֆետերասիոնը այդ հինգ խումբերով միայն պիտի ուզէ՝ ախոյեանութիւնը կազմակերպել, թէ՛ ոչ:

Լիբանանեան մարզական մամուլին համաձայն, ֆետերասիոնին մաս կազմող անոնք մը յայտնած է, որ ախոյեանութիւնը տեղի պիտի չունենայ՝ նկատի ունենալով այն, որ անոր կայացման համար Նախապայման է 12 խումբերէն նուազագոյնը կէսէն աւելին մասնակցիլ ուզելը:

ԸՄԲԵԱՄԱՐՏ. ՆԻՍԻ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՅԱՇԱՐՔ ԱՐԹՈՒՐ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ ՏԻՐԱՅԱՒ ՈՍԿԻ ՄԵՏԱԼԻ

Ողիմպիական խաղերու աշխարհի եւ Եւրոպայի ախոյեան Արթուր Ալեքսանեան, որ Յայաստանի հաւաքականին հետ իր մասնակցութիւնը բերաւ Նիսի (Ֆրանսա) միջազգային մրցաշարքին, տիրացաւ ոսկի մետալին:

97 քլ դասակարգին մէջ, Ալեքսանեան աւարտականին 3-1 արդիւնքով յաղթեց իր ագրպէճանցի մրցակիցին՝ Օրիան Նուրիւնին:

Թէեւ Կարապետ Չալեան (77 քլ) եւ Ռուդիկ Սկրտչեան (55 քլ) հասան աւարտականին, սակայն պարտութիւն կրելով իրենց մրցակիցներէն տիրացան արծաթ մետալի:

Իսկ Գեորգ Ղարիբեան (60 քլ), Սլաւիկ Գալստեան (67 քլ), Մալխաս Ամոյեան (72 քլ) եւ Ռուբէն Ղարիբեան (82 քլ) բաւարարուեցան միայն պրոնզ մետալով:

Այս մրցաշարքին Յայաստան կը մասնակցեր 10 ըմբիշով:

ՂԱՅՈՒԿԱՐՇԱՒ. ՂԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ ԵՒ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱՆ ԱԽՈՅԵԱՆ

Եռօրեայ պայքարէ ետք, կիրակի, 19 յունուարին իր աւարտին հասաւ Յայաստանի դահուկարշաւի, մեծերու ախոյեանութեան Ա. հանգրուանը:

Տղոց 10 քմ ազատ ոճի մրցումին, 28՝ 30" 8 արդիւնք մը արձանագրելով, ախոյեան հանդիսացաւ Միքայէ Միքայէլեան: Անոր ետին յաջորդաբար երկրորդ եւ երրորդ դիրքերը գրաւեցին Թադէոս Պօղոսեան (29՝ 57" 9) եւ գլուցերիացի Ատրին Շելենպերկ:

Իսկ աղջկանց պարագային ախոյեան հանդիսացաւ Զաքիա Գալստեան, որ 5 քմ-ի մրցումին արձանագրեց 16՝ 56" 5 արդիւնք մը: Երկրորդ հանդիսացաւ Անգելինա Մուրատեան (21՝ 57" 4), իսկ երրորդ՝ Վարսենիկ Աւետիսեան (22՝ 04" 7):

Ախոյեանութեան իրենց մասնակցութիւնը բերին 30 մարզիկներ:

Բ. հանգրուանը տեղի պիտի ունենայ 7-9 փետրուարին, դարձեալ Աշոցքի մէջ:

ԹԵՆԻՍ. ԱՄՏՐԱԼԻՈՅ ԿՐԱՆ ՇԼԵՍԻ ԲԱՑ ՄՐՅԱՇԱՐՔ

ՌՈԺԷ ՖԵՏԵՐԵՐ ԵՒ ՄԵՐԵՆԱ ՈՒԼԻԷՄԶ՝ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Երեկ՝ երկուշաբթի, 20 յունուարին, աւստրալիական Մելպուրն քաղաքին մէջ սկսաւ Աւստրալիոյ թենիսի բաց ախոյեանութիւնը, որ տարեշրջանի առաջին կրանշէմի մրցաշարքն է:

Առաջին անգամ 1905-ին սկսած այս մրցաշարքը տեղի կ'ունենայ 107-րդ անգամ ըլլալով:

Մրցաշարքին մրցանակային ֆոնտը կը կազմէ 71 միլիոն ամերիկեան տոլար:

Անոր գործող ախոյեաններն են Նովաք Ճոքովիչ եւ Նաոմի Օսաքա:

Չուիցերիացի Ռոժէ Ֆետերեր մրցաշարքին սկսաւ յաղթանակով, երբ 6-3, 6-2 եւ 6-2 արդիւնքով պարտութեան մատնեց ամերիկացի Սթիւ Ճոնսըն՝ 1 ժամ 21 վայրկեանի ընթացքին:

38 տարեկան ֆետերեր Նախորդ նոյեմբերէն ի վեր կը կատարէր իր առաջին մրցումը:

30-րդ դասուած Տեն Իվընզ, որ Անգլիոյ թիւ 1 դասուած մարզիկն է, իր կարգին ապահովեց Բ. հանգրուանի իր տոմսը՝ 3-6,

Շաբ.ը՝ էջ 10

«ԷՆ. ՊԻ. ԷՅ.»

ՍՓՈՐՏ ԵՒ ՓԵՅՍԱՐԶ՝ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

«ԷՆ. ՊԻ. Էյ.»-ի պասքետպոլի ախոյեանութեան ծիրին մէջ, երեկ տեղի ունեցան երկու մրցումներ:

Սան Անթոնիո Սփընգ, որ հիւրընկալեց Մայնի Յիթը, արձանագրեց 107-102 արդիւնքով յաղթանակ մը:

Սփընգ, որ կը պայքարի **փլեյ օֆի** տոմս մը ապահովելու համար, արձանագրեց իր 18-րդ յաղթանակը:

Իսկ երկրորդ մրցումին, Ինտիանա Փէյսըր 115-107 արդիւնքով յաղթական վերադարձաւ Տենվըր Նակթեթի դաշտին: Յաղթական կազմէն Տոմաթաս Սապոնիս (Լիթուանիա) **թրիփլը տապլը** մը իրագործեց (22 կէտ, 15 **ռիպաւուտ**, 10 **եսիւթ**), իսկ Նակթեթեն Նիքոլա Եոնքիչ նշանակեց 30 կէտ:

Շաբ.ը՝ էջ 10

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼ

ՆԱՓՈԼԻԻ ՆԱԽԱԳԱՅԸ Կ՝ՈՒԶԷ ԶԵՈՎՑՆԵԼ ԿԱԹՈՒԶՈՆ

Իտալական մամուլին համաձայն, Նափոլիի Նախագահ Օրելիօ ՏԷ Լորենթիս կ'ուզէ հեռացնել ակումբին գլխաւոր մարզիչը Կեւարօ Կաթուզոն, որ իր պաշտօնը ստանձնեց Նախորդ 11 դեկտեմբերին՝ փոխարինելով Զարիօ Անջելորթինի:

Լորենթիս յուսալաբ մնացած է Կաթուզոյի աշխատանքէն, որուն պատճառով Նափոլի Իտալիոյ ֆութպոլի ախոյեանութեան՝ «Քալչիօ»-ի հինգ մրցումներուն ընթացքին կրած է չորս պարտութիւն: Խումբը այժմ 24 կէտով կը գտնուի 12-րդ դիրքին վրայ:

Կաթուզօ կրկնեց Նափոլիի Նախկին չէֆ մարզիչ Չտենք Զեմանի՝ 2000-ին տեղի ունեցած անյաջող մրցումներու շարքը:

ՔԱՍԻԱՍ ՀԱՄԱՆԱԲԱՐ ԻՐ ԹԵԿՆԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՋԱՂԻՇ ՄՊԱՆԻՈՅ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ՖԵՏԵՐԱՍԻՈՆԻ ՆԱԽԱԳԱՅԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Սպանական «Մարքա» հանրածանօթ մարզական օրաթերթին համաձայն, Սպանիոյ ֆութպոլի ազգային խումբի Նախկին բերդապահ Իքեր Զասիաս շատ հաւանաբար իր թէկնածութիւնը առաջադրէ Սպանիոյ ֆութպոլի ֆետերասիոնին Նախագահական ընտրութիւններուն, որոնք տեղի պիտի ունենան մարտին:

ՃԱՏՐԱԿ. ՂԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՏԵՐ ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐԻԱ ԳԵՈՐԳԵԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱՆ ԱԽՈՅԵԱՆ

Երեկ՝ երկուշաբթի, 20 յունուարին, իր աւարտին հասաւ Յայաստանի ճատրակի 2020-ի ախոյեանութիւնը, երբ կատարուեցան վերջին հանգրուանի հանդիպումները, որոնք տեղի ունեցան Տիգրան Պետրոսեանի անուան ճատրակի տան մէջ:

Տղոց ախոյեան հանդիսացաւ Սամուէլ Տէր Սահակեան, մինչ աղջկանց ախոյեանի կոչումը իր մօտ պահեց Մարիա Գեորգեան:

Հայաստանի արագ ճատրակի ախոյեանութիւնը տեղի կ'ունենայ 21-22 յունուարին, իսկ մրցանակաբաշխութիւնը՝ 23 յունուարին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻ

ՖԵՏԵՐԱՍԻՈՆԻ ԺՈՂՈՎ

ԱՐԹՈՒՐ ԱԶԱՐԵԱՆ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԶԱՐՏՈՒՐԱՐ

Երեկ՝ երկուշաբթի, 20 յունուարին, տեղի ունեցաւ Յայաստանի ֆութպոլի ֆետերասիոնի գործադիր կոմիտէի նոր կազմին առաջին նիստը՝ ֆետերասիոնին գրասենեակին մէջ:

Ժողովականները իրենց օրակարգին վրայ ունէին չորս հարց.

Ա.- Ազգային հաւաքականի գլխաւոր մարզիչ Արա-համ Խաշմանեանի հաշուետուութիւն-գեկուցում:

Բ.- Հայաստանի ֆութպոլի ֆետերասիոնի մնայուն կոմիտէներու կազմերու ընկարկում եւ հաստատում:

Գ.- Բարձրագոյն եւ Ա. դասակարգերու ակումբներու Նախագահներուն, ֆետերասիոնի Նախագահին կից ժամանակաւոր կոմիտէներու տնտեղման հարցի ընկարկում:

Դ.- Ֆետերասիոնի ընդհանուր քարտուղարի թեկնածութեան հաստատում:

Վերոնշեալ չորս կէտերն ալ մանրամասն ընկարկուեցան ժողովականներուն կողմէ:

Ֆետերասիոնի Նախագահ Արմէն Մելիքբեկեանի առաջարկով ընդհանուր քարտուղարի պաշտօնին համար առաջարկուեցաւ Արթուր Ազարեանի թեկնածութիւնը:

Գործադիր կոմիտէն միաձայնութեամբ ընդհանուր քարտուղար ընտրեց Ազարեանը:

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ՝ ՕՐԵՐՈՒ ՀԱՐՑ

Հայաստանի ֆութպոլի ազգային հաւաքականի եւ Ա. Ես. Ռոմայի միջնապահ Յենրիխ Մխիթարեան շատ հաւանական է, որ յառաջիկայ օրերուն վերադառնայ ֆութպոլի դաշտերը:

Ա. Ես. Ռոմայի գլխաւոր մարզիչ Փաուլօ Ֆոնտեքա, որ այս գծով յայտարարութիւն մը կատարեց, աւելցուց, որ ան նոյնիսկ կրնայ 26 յունուարին իր մասնակցութիւնը բերել Լաքիօ Ռոմայի դէմ տեղի ունենալիք Դոմմ քաղաքի տերափի մրցումին:

Մխիթարեան վիրաւորուեցաւ այս ամսուան սկիզբը՝ Թորինյոյ դէմ կատարուած մրցումին:

